Madrasah Raayatun Nabiy
vrede en zegeningen zij met hem

De vasten volgens de Hanafi Mazhab

الصوم على المذهب الحنفي

Uitgegeven door: StION
Stichting Islamitische Organisatie Nederland

De vasten

volgens de Hanafi Mazhab

Uitgegeven door:

Uitgeverij StION - Stichting Islamitische Organisatie Nederland
Postbus 63588
2502 JN Den Haag

Website: www.stion.nl
E-mail: info@stion.nl

ISBN/EAN : 978-90-8639-014-4

Inhoudsopgave

Voorwoord

الحمد لله رب العلمين وصلى الله تعالى على سيدنا محمد

وعلى آله وصحبه الطيبين الطاهرين

Alle lof komt Allah toe, de Heer der werelden. Moge Allah de Verhevene zegeningen sturen op onze Leider Muhammad ﷺ en op zijn pure en reine verwanten en metgezellen.

De heilige maand Ramadaan is een grote gunst van Allah, de Verhevene. In deze maand zuivert de Moslim Ummah zich spiritueel op een ongeëvenaarde manier en ziet de vastende de zaken weer in hun juiste proportie. In het bewustzijn van de vastende wordt het tijdelijke heel scherp onderscheiden van het blijvende, waardoor velen de gelegenheid krijgen hun koers richting het ware doel weer bij te stellen. Dit is de maand van Sabr (lijdzaamheid, geduld en volharding), solidariteit en saamhorigheid, erbarmen, extra liefdadigheid, éénheid, onthechting van het wereldse, spirituele cultivering, bezinning en ontnuchtering. De vastende wordt vervuld door het besef dat hij, zijn liefde voor Allah, de Verhevene, prefereert boven de liefde voor al het andere en dat het streven naar Allah's tevredenheid zijn hoogste doel is.

Bovendien is op ons, het vasten van deze heilige maand door onze Schepper, Subhaanahu wa Ta'aalaa, verplicht gesteld en het behoort tot de pilaren van de Islaam.
Gezien dit immense belang hebben onze Moslim geleerden door de vele eeuwen heen ontelbare boeken geschreven over het Vasten, waarin zij al zijn verschillende facetten tot in de kleinste details hebben vermeld.

StION streeft ernaar om de Islaam in Nederland te bestendigen, door middel van onder meer gedegen Islamitisch onderwijs en het uitbrengen van boeken in het Nederlands.
In dit kader heeft StION, om onze Nederlandstalige Moslim broeders en zusters dienstbaar te zijn en om hen wat parels uit de rijkdom aan literatuur die onze religieuze voorouders hebben nagelaten aan te bieden, dit bescheiden werkje samengesteld. We vragen onze Moslim broeders en zusters om steun en dat ze Du'aa doen dat de StION door Allah's Gratie haar doelen mag behalen.

Dit werk pretendeert geenszins volledigheid en mochten er prangende vragen en/of nieuwe vraagstukken zijn waarop er geen antwoord is gegeven en waarvan aangenomen mag worden dat ze in dit werkje zouden moeten worden opgenomen, dan houden wij ons ten zeerste aanbevolen, zodat daar rekening mee kan worden gehouden in de volgende editie. We hebben ons uiterste best gedaan om dit werkje zo goed mogelijk samen te stellen, maar we zijn ons er weldegelijk van bewust dat vergissen iets menselijks is. Daarom verwelkomen we dankbaar uw feedback.

Allah, de Verhevene, smeken wij om ons in staat te stellen om iets te mogen betekenen voor de Ummah van Zijn Geliefde Boodschapper, onze Leider en Heiland Muhammad (Allah's bijzondere zegeningen en vrede zij met hem), en we vragen Hem ﷻ om onze inzet oprecht te laten zijn en deze te accepteren en dat dit werkje onze Nederlandstalige broeders en zusters van nut mag zijn. Bovenal vragen wij Allah, de Verhevene, om in deze turbulente tijden de staat van de Moslim Ummah te verbeteren. Amien.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين، وصلى الله وسلم وبارك على سيدنا ونبينا محمد وآله وصحبه أجمعين، ربنا اغفر لنا ولإخواننا الذين سبقونا بالإيمان، ولا تجعل في قلوبنا غلا للذين آمنوا، ربنا إنك رؤوف رحيم. ربنا فاغفر لنا ذنوبنا وكفر عنا سيئاتنا وتوفنا مع الأبرار، ربنا وآتنا ما وعدتنا على رسلك ولا تخزنا يوم القيامة إنك لا تخلف الميعاد. آمين

Den Haag
13 Ramadaan 1433 Hidjrie / 2 augustus 2012

Inleiding

Wanneer men aan de vasten denkt, dan denkt men dikwijls meteen aan de heilige maand Ramadaan. We zijn door Allah de Almachtige opgedragen om gedurende deze gezegende en heilige maand te vasten. De vasten heeft een aantal voorwaarden en regels. In dit boek worden deze voorwaarden en regels op een beknopte manier uitgelegd.

Gradaties van vasten

De vasten heeft drie gradaties. De laagste gradatie van vasten houdt in dat men zich onthoudt van eten, drinken en geslachtsgemeenschap hebben, vanaf de dageraad tot zonsondergang.
De middelste gradatie van vasten houdt in dat men (naast onthouding van eten, drinken en geslachtsgemeenschap) de blik, oren, tong, handen, voeten en de rest van het lichaam weerhoudt van het plegen van zonden.
De hoogste gradatie van vasten houdt in dat men zich onthoudt van wereldse gedachten en gedachten anders dan aan Allah de Verhevene.[1] Met andere woorden: continue bewustwording en gedachtenis aan Allah de Verhevene.

Waar dienen we naar te streven?

De Moslim dient minimaal de naar de middelste gradatie van de vasten te streven. Om hier aan te voldoen, dient het volgende in acht te worden genomen:

1. Men dient niet te kijken naar al datgene wat ongewenst en berispelijk is, en al datgene wat een persoon weghoudt van de gedachtenis aan Allah de Verhevene.[2] Het is dus afkeurenswaardig om naar de televisie te kijken, te internetten, doelloos op straat hangen enz.

   عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "النَّظْرَةُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيْسَ مَسْمُوْمَةٍ، فَمَنْ تَرَكَهَا مِنْ خَوْفِ اللهِ أَثَابَهُ جَلَّ وَعَزَّ إِيْمَانًا يَّجِدُ حَلَاوَتَهُ فِيْ قَلْبِهِ." المستدرك على الصحيحين للحاكم.

   Overgeleverd dat Hudhayfah ﵁ zei: de heilige Profeet ﷺ heeft gezegd: "Het werpen van de blik is een vergiftigde pijl uit de pijlen van iblies, Allah's La'nah op hem. Degene dan die haar [het werpen van de blik op ongewenste/Haraam zaken] laat uit vrees voor Allah, dan schenkt Allah hem zulk een Imaan [overtuiging] waarvan hij de zoetheid in zijn hart proeft/aantreft."

   Al-Mustadrak 'alaa as-Sahiehayn van Imaam al-Haakim ﵀

2. Het beschermen van de tong tegen onzinnig praten, liegen, *Ghiebah,*[3] *Namiemah,*[4] obsceen/onzedelijk praten, ongemanierd praten etc. Men dient zoveel mogelijk

[1] *Er mag wel gedacht worden aan zaken die nodig zijn, zoals werk, het bereiden van voedsel etc.*
[2] *Kijken naar iets wat Haraam is dient uiteraard ook vermeden te worden.*
[3] *Achter iemands rug zijn/haar minpunten vertellen.*
[4] *Roddelen; iets horen en dan ergens anders vertellen met de bedoeling om ruzie te laten ontstaan.*

zwijgzaam te zijn en de tong te gebruiken om Allah de Verhevene te gedenken en om de heilige *Quraan* te reciteren. Het reciteren van de heilige *Quraan* op zich al is een grote *'Ibaadah,*[5] ook al begrijpt men de woorden niet.

3. De oren afhouden van het luisteren naar alles wat ongewenst is. Ook dient men niet te luisteren naar zaken die verboden zijn, want al hetgeen verboden is om uit te spreken (zie punt twee) is ook verboden om naar te luisteren.[6]

4. De rest van de lichaamsdelen (zoals de handen en voeten) afhouden van het plegen van zonden. Ook dient men bij de *Iftaar*, wanneer de *Maghrib* is aangebroken, de maag te behoeden van voedsel wat niet *Halaal* is, of waarover men twijfelt (is het nou wel of niet *Halaal*). Het heeft geen enkel nut dat men gedurende de dag zich onthoudt van iets wat toegestaan is (namelijk het nuttigen van voedsel), om vervolgens na zonsondergang te ontvasten met iets dat verboden is. Datgene wat *Haraam* is, is als een gif dat de toegewijdheid aan de religie vernietigt.

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "كَمْ مِنْ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوْعُ وَكَمْ مِنْ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهَرُ."

مسند أحمد، وبنحوه ابن ماجه والنسائي في الكبرى.

De heilige Profeet ﷺ heeft gezegd: "Hoeveel vastenden zijn er wel niet die niets hebben aan hun vasten behalve honger.[7] *En hoeveel in de nacht biddenden zijn er wel niet die daar niets aan over houden dan slechts het 's nachts wakker blijven."*

Musnad Ahmad, ook in: Nasaa-i & Ibn Maadjah

5. Niet te veel (*Halaal* voedsel) eten tijdens het ontvasten. Dikwijls propt men zich tijdens de *Iftaar* zodanig vol, dat de maag helemaal gevuld raakt. Dit is zeer afkeurenswaardig. Ook zien we dat vele lekkere hapjes, die gedurende het gehele jaar niet gegeten worden, juist tijdens deze gezegende maand wel gegeten worden. Hoe kan men zijn/haar begeerten beteugelen en overwinnen door middel van het vasten, als men tijdens het ontvasten zich overgeeft aan overmatig eten van divers voedsel? Door dit gedrag zal men het werkelijke doel van het vasten nooit behalen. Het doel van het vasten is het breken en onderwerpen van de begeerten, zodat de begeerten van de *Nafs* (ego) zwak worden en men godvruchtig wordt.[8]
Het behoort tot de *Aadaab* (etiquettes) dat men overdag niet veel moet slapen zodat men de honger en dorst kan voelen, en zodat men het verzwakt raken van de krachten[9] kan voelen, waardoor het hart helder wordt.[10] De vasten is dus niet alleen een lichamelijke reiniging, maar ook een innerlijke en spirituele reiniging.

[5] *Aanbidding.*
[6] *Roddelen is Haraam, maar ook luisteren naar roddels is Haraam.*
[7] *In een andere authentieke overlevering van Sunan ad-Daarimi staat in plaats van 'honger' het woord 'dorst'.*
[8] *Tot de doelen van de vasten is het zwak maken van de krachten (begeerten), die de satan als middel gebruikt om de mensen terug te laten keren tot slechtheden.*
[9] *Hiermee wordt niet lichamelijke kracht bedoeld, maar de krachten (begeerten) die de satan als middel gebruikt om mensen te verleiden tot het begaan van een zonde.*
[10] *Hiermee wordt bedoeld dat men niet overheerst wordt door continue gedachtenis aan begeerten, omdat de krachten die door de duivels worden gebruikt om de mens aan te zetten tot zonden, namelijk de begeerten,*

6. Na de *Iftaar* dient het hart tussen hoop en vrees in te zijn. Dit betekent dat men niet te veel hoop moet hebben dat de vasten is geaccepteerd, maar ook niet te veel vrees dat de vasten niet is geaccepteerd. En dit dient niet alleen de staat te zijn van eenieder na de *Iftaar*, maar ook aan het einde van elke aanbidding die men verricht (zoals het gebed, het reciteren van de heilige *Quraan*, het geven van *Sadaqah* etc.).

عَنِ الْأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ أَنَّهُ قِيْلَ لَهُ: إِنَّكَ شَيْخٌ كَبِيْرٌ وَإِنَّ الصِّيَامَ يُضْعِفُكَ، فَقَالَ: إِنِّيْ أُعِدُّهُ لِسَفَرٍ طَوِيْلٍ، وَالصَّبْرُ عَلٰى طَاعَةِ اللهِ سُبْحَانَهُ أَهْوَنُ مِنَ الصَّبْرِ عَلٰى عَذَابِهِ.

Overgeleverd over al-Ahnaf bin Qays dat er tegen hem werd gezegd: "U bent al een hele oude man en het vasten maakt u zwak." Toen zei hij (al- Ahnaf bin Qays): "Ik bereid deze vasten voor, voor een lange reis [Hiernamaals], en Sabr doen (geduld) op gehoorzaamheid jegens Allah is makkelijker dan Sabr doen op Allah's bestraffing."

Na afloop van de dag, wanneer men de vasten heeft voltooid, dient men terug te kijken op de dag en te evalueren of aan de zes hierboven genoemde punten is gehouden en in hoeverre men dit moet verbeteren. Door dit te doen zal men merken dat men zich gedurende de maand Ramadaan spiritueel gezien steeds verder ontwikkelt en steeds dichterbij het doel komt van de vasten.

afgenomen zijn en men dus nu vrijer van begeerten wordt en een helderder en nuchterder kijk op de wereld krijgt.

Definitie van "*Sawm*"

Linguïstische betekenis[11]***:***
'Jezelf weerhouden van iets'. Het woord "*Sawm*" is in het volgende vers in de linguïstische betekenis gebruikt:

﴿إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا﴾ سورة مريم، آية ٢٦

{Ik heb de meest Genadevolle gelofte gedaan mezelf te onthouden [van praten]}.

Soerah Maryam, vers 26 | 19:26

Terminologische betekenis[12]***:***

"اَلصَّوْمُ هُوَ تَرْكُ الْأَكْلِ وَالشُّرْبِ وَالْجِمَاعِ مِنَ الصُّبْحِ إِلَى الْغُرُوْبِ بِنِيَّةٍ مِنْ أَهْلِهِ."

"*Sawm* is onthouding van eten, drinken en geslachtsgemeenschap van de dageraad tot zonsondergang, met een bepaalde intentie gedaan door mensen die voldoen aan de vereisten hiervan."[13]

De heilige maand Ramadaan

De vasten in de heilige maand Ramadaan is *Farḏ 'Ayn*[14] en is verplicht op elke *Mukallaf.*[15] De vasten in de heilige maand Ramadaan is een van de vijf fundamenten binnen de Islam. De verplichting is vast komen te staan via de *Quraan* en *Sunnah*:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ﴾ سورة البقرة، آية ١٨٣

{O gij die gelooft, het vasten is u verplicht gesteld zoals het voor degenen, die vóór u waren, verplicht was gesteld, opdat gij godvruchtig moogt worden}.

Soerah al-Baqarah, vers 183 | 2:183

---

[11] *Taalkundige betekenis.*
[12] *De betekenis die de Islamitische Sharie'at er aan heeft gegeven.*
[13] تبيين الحقائق شرح كنز الدقائق
[14] *Verplichting op elk individu.*
[15] *De persoon die de pubertijd heeft bereikt, volledig bij verstande is en de boodschap van de Islam heeft gekregen.*

﴿ شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ مِّنَ ٱلۡهُدَىٰ وَٱلۡفُرۡقَانِۚ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهۡرَ فَلۡيَصُمۡهُۖ ﴾ سورة البقرة، آية ١٨٥

{De maand Ramadaan is die, waarin de Quraan werd nedergezonden: rechte leiding voor de mensen, gids en duidelijke woorden van oordeel. Daarom, wie onder u deze maand beleeft, laat hem daarin zeker vasten}.

Soerah al-Baqarah, vers 185 | 2:185

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلٰى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَّا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللهِ ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ ، وَإِيْتَاءِ الزَّكَاةِ ، وَالْحَجِّ ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ." أخرجه البخاري في الإيمان، باب الإيمان، ومسلم في الإيمان، باب بيان أركان الإسلام.

Overgeleverd dat Ibn 'Umar ﵁ heeft gezegd: De heilige Profeet ﷺ zei: "De Islam is gebaseerd op vijf zaken: getuigen dat er geen God is dan Allah en dat Muhammad ﷺ Zijn dienaar en boodschapper is, het onderhouden van het gebed, het geven van de Zakaat, de bedevaart en vasten tijdens de maand Ramadaan."

Bukhari & Muslim

De maand Ramadaan is de 9e maand binnen de Islamitische kalender. Het Islamitische jaar, dat gebaseerd is op de maankalender, kent twaalf maanden. Het Islamitische jaar heeft elf of twaalf dagen minder dan een zonnejaar. De twaalf Islamitische maanden zijn:

1. *Muharram.*
2. *Safar.*
3. *Rabie'ul-Awwal*
4. *Rabie'ul-Aagir/Rabie'uth-Thaani*
5. *Djumaadal-Oelaa.*
6. *Djumaadal-Aagirah/Djumaadath-Thaaniyah.*
7. *Radjab.*
8. *Sha'baan.*
9. *Ramadaan.*
10. *Shawwaal.*
11. *Dhul-Qa'dah.*
12. *Dhul-Hidja/Dhul-Hadj.*

Hoe wordt de maand Ramadaan vastgesteld?

Een maand binnen de Islamitische kalender kan uit 29 of 30 dagen bestaan.[16] Op de 29e dag van elke maand wordt gekeken naar de sikkelmaan om het begin van de volgende maan-maand vast te stellen. Wanneer de sikkelmaan op de 29e dag na zonsondergang is gezien, dan begint daarmee direct de eerste dag van de nieuwe maand [een islamitisch etmaal begint met zonsondergang]. Wanneer de sikkelmaan op de 29e dag na zonsondergang nergens op aarde is gezien, doordat het bijvoorbeeld bewolkt is, dan duurt de huidige maand nog voort en vangt met zonsondergang de 30e dag aan. Na deze 30e dag begint automatisch de nieuwe maand.

Als minstens twee betrouwbare mannen of één man en twee vrouwen de sikkelmaan hebben gezien en hierover getuigen, dan is het begin een nieuwe maan-maand (Ramadaan uitgezonderd) vastgesteld.

Voor het vaststellen van de maand Ramadaan gelden er wat andere regels. Op 29e dag van Sha'baan (dat is de maand die voorafgaat aan Ramadaan) zal worden gekeken of de sikkelmaan ergens op aarde na zonsondergang daadwerkelijk gezien is.

Als het **bewolkt** is, dan is de berichtgeving van één moslimpersoon – die niet in het openbaar grote zonden pleegt – voldoende, ongeacht het geslacht van deze persoon.

Is het echter **niet bewolkt,** dan zijn twee betrouwbare mannen of één man en twee vrouwen vereist voor zulke landen waar het op zoek gaan naar de sikkelmaan niet collectief wordt gedaan; wordt er echter wel collectief gekeken naar de nieuwe maansikkel dan is in geval van heldere hemel een grote groep vereist. Voor Nederland zijn twee ooggetuigen bij heldere hemel dus voldoende.

Als er echter ook geen ooggetuigen binnen Nederland zijn, dan wordt er uiteraard gekeken naar ooggetuigen van andere landen, immers de regel luidt: Is de maansikkel eenmaal ergens op aarde gezien dan begint de nieuwe maand voor de hele wereld, het is niet regiogebonden.

Omdat het erg onpraktisch is dat de berichtgevers/ooggetuigen uit het land waar zij de sikkelmaan hebben gezien, naar ons toekomen gereisd, worden deze berichten en/of getuigenissen van de ooggetuigen zelf uit die desbetreffende landen via de telefoon aangenomen.

Vroeger was de stem niet duidelijk genoeg om de persoon aan de andere kant van de lijn goed te kunnen herkennen, bovendien werd een telefoonverbinding tot stand gebracht via een bediende van de telefooncentrale die dan plugjes inplugde en hierbij regelmatig de beller verkeerd verbond. Daarom zeiden geleerden in die tijd dat berichten verkregen via telefoon over dat de sikkelmaan gezien is, niet rechtsgeldig zijn; dit, omdat men niet weet wie hij aan de lijn heeft; de stem van de één lijkt immers op die van de ander via de telefoongesprekken van destijds. Maar nu iedereen een eigen en uniek telefoonnummer heeft, de stem herkenbaar is en bovendien er de mogelijkheid ook bestaat om via camerabeelden degene aan de andere kant van de lijn live te zien, is dit dus in onze tijd wel een geldig middel.

Het gaat immers om de berichten/getuigenissen en die kunnen ook op deze manier worden verkregen zonder dat er twijfel bij gepaard gaat.

[16] *Een maand binnen de Islamitische kalender kan dus nooit uit 28 dagen of 31 dagen bestaan, zoals dit wel het geval is bij de Gregoriaanse kalender (de kalender die hier in het Westen wordt gehanteerd).*

Het "zien" van de sikkelmaan is het uitgangspunt[17] voor het begin van de maand Ramadaan (en alle andere maanden binnen de Islamitische kalender). Het begin van de maanden is dus gekoppeld aan het daadwerkelijk worden gezien van de sikkelmaan en niet aan het bestaan van de sikkelmaan of zodanige stand ervan dat het mogelijk zichtbaar is. Alleen maar dat het mogelijk is dat de maansikkel gezien kan worden is niet voldoende voor het vaststellen van het begin van een nieuwe maand, het daadwerkelijk gezien zijn ervan waar dan ook op aarde is vereist. Hierover bestaat er consensus van de vroegere geleerden, zoals onder meer 'Allaamah 'Aliy bin Sultaan al-Qaariy ﵀ dit overlevert. Dit betekent dat het dus niet is toegestaan om het begin van een maand vast te stellen door middel van berekeningen.[18]

Het zien van de sikkelmaan is niet gebiedsgebonden. Dit betekent dat het niet uitmaakt waar ter wereld de sikkelmaan is gezien, als er maar aan de voorwaarden wordt voldaan.

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم: "لَا تَصُوْمُوْا حَتّٰى تَرَوُا الْهِلَالَ، وَلَا تُفْطِرُوْا حَتّٰى تَرَوْهُ، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَاقْدُرُوْا لَهُ". وَفِيْ رِوَايَةٍ قَالَ: "اَلشَّهْرُ تِسْعٌ وَّعِشْرُوْنَ لَيْلَةً، فَلَا تَصُوْمُوْا حَتّٰى تَرَوْهُ، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ ثَلَاثِيْنَ."

أخرجه البخاري في الصوم، باب قول النبي صلى الله عليه وسلم (إذا رأيتم الهلال فصوموا وإذا رأيتموه فأفطروا)، ومسلم في الصيام باب وجوب صوم رمضان لرؤية الهلال.

Overgeleverd van Ibn 'Umar ﵄ dat hij heeft gezegd: de Profeet ﷺ zei: "Vasten jullie niet tot jullie de maan zien en doen jullie geen 'Ied al-Fitr tot jullie hem zien, indien het bewolkt wordt op jullie, tellen jullie het dan af."

En in een andere overlevering [de Profeet ﷺ] zei: "De maand heeft [soms] 29 nachten. Vasten jullie niet totdat jullie hem [de maan] zien. Indien het bewolkt wordt op jullie, maken jullie het aantal van 30 dan af."

Bukhari & Muslim

[17] *Als er in de Islam iets verplicht is op iedereen, dan is het zo dat iedereen weet hoe het moet. Bijvoorbeeld: het vaststellen van het begin van de Ramadaan geschiedt door het zien en niet door berekeningen, want anders zouden mensen afhankelijk zijn van een select groepje die deze berekeningen kan maken.*

[18] *Helaas wordt tegenwoordig ook gebruik gemaakt van berekeningen om het begin en einde van de maand Ramadaan vast te stellen. Dit zien we terug in de verdeeldheid die er heerst tijdens het begin en einde van de Ramadaan.*

Voortreffelijkheden van het vasten

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "اَلصِّيَامُ جُنَّةٌ، فَلَا يَرْفُثْ، وَلَا يَجْهَلْ، فَإِنِ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ، فَلْيَقُلْ: إِنِّيْ صَائِمٌ، مَرَّتَيْنِ، وَالَّذِيْ نَفْسِيْ بِيَدِهِ، لَخُلُوْفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللهِ مِنْ رِّيْحِ الْمِسْكِ، يَتْرُكُ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَشَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِيْ، اَلصِّيَامُ لِيْ وَأَنَا أَجْزِيْ بِهِ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا." أخرجه البخاري في الصوم، باب فضل الصوم.

Overgeleverd van Aboe Hurayrah ﵁ dat de heilige Profeet ﷺ heeft gezegd: "Het vasten is een schild, laat hij [d.w.z. de vastende] niet vulgair zijn en laat hij niet handelen als een onwetende. Indien iemand ruzie met hem zoekt of hem uitscheldt, laat hem dan zeggen: voorwaar, ik ben aan het vasten (twee keer). Bij Hem in wiens macht mijn leven is, voorwaar de veranderde geur van de mond van de vastende is beter bij Allah dan de geur van musk [bij jullie]. [Allah, de Verhevene, zegt:] "Hij [nl. de vastende] laat zijn voedsel, zijn drank en zijn begeerten omwille van Mij. Het vasten is voor Mij en Ik ben degene die er voor zal belonen. En de goede daad wordt minstens vertienvoudigd beloond."

Sahieh Bukhari

***

عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ! مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ. وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ ، فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ." أخرجه البخاري في الصوم، باب الصوم لمن خاف على نفسه العزوبة، ومسلم في النكاح، باب استحباب النكاح لمن تاقت نفسه إليه ووجد مؤنة واشتغال من عجز عن المؤن بالصوم.

"O jongeren, wie van jullie in staat is om te trouwen laat hem dit dan ook doen, aangezien het de ogen in bedwang houdt en de schaamdelen beschermt. En degene die daartoe niet in staat is, laat hij dan vasten, want voorwaar het vasten is dan een schild voor hem."

Bukhari & Muslim

***

عَنْ أَبِيْ سَعِيْدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا مِنْ عَبْدٍ يَّصُوْمُ يَوْمًا فِيْ سَبِيْلِ اللهِ إِلَّا بَاعَدَ اللهُ بِذٰلِكَ الْيَوْمِ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِيْنَ خَرِيْفًا." أخرجه مسلم في الصيام، باب فضل الصيام في سبيل الله لمن يطيقه بلا ضرر ولا تفويت حق.

Overgeleverd van Aboe Sa'ied al-Khudri ﵁ dat hij heeft gezegd: de Profeet ﷺ zei: "Er is geen dienaar die een dag voor Allah vast of Allah verwijdert hiervoor zijn gezicht van het Vuur voor een afstand van 70 jaren."

Sahieh Muslim

***

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيْمَانًا وَّاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ." أخرجه البخاري في الإيمان، باب صوم رمضان احتسابا من الإيمان.

Overgeleverd van Aboe Hurayrah ﵁ dat hij heeft gezegd: de Profeet ﷺ zei: "Degene die vast in de Ramadaan met Iemaan en hopende op een beloning (van Allah de Verhevene), zal al zijn voorafgaande (kleine) zonden vergeven krijgen."

Sahieh Bukhari

Voorwaarden van de vasten

Voorwaarden voor het verplicht worden van de vasten
[Shuroet-u Wudjoeb]

1. Moslim zijn.
2. Men dient *'Aql* (verstand) te hebben.
3. Men dient de pubertijd te hebben bereikt.[19]
4. Degene die in een niet-moslimland moslim is geworden, dient op de hoogte te zijn van de verplichtheid van de vasten. Voor moslims die wel in een moslimland wonen is het feit dat ze in een moslimland wonen al voldoende. Dit, omdat onwetendheid over zulke belangrijke zaken van de Islam geen excuus is in een moslimland, want daar zijn deze zaken algemeen bekend.

Voorwaarden voor het verplicht worden van het daadwerkelijk/direct vasten
[Shuroet-u Wudjoeb-il Adaa]

1. Niet (echt) ziek zijn.

Allah, de Verhevene, openbaart in de heilige *Quraan*:

﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ سورة البقرة، آية ١٨٤

{Maar wie onder u ziek is of zich op reis bevindt, dan een gelijk aantal dagen vasten op andere dagen}.

Soerah al-Baqarah, vers 184 | 2:184

2. Geen menstruatie of postnatale bloeding hebben.
3. Niet op reis zijn.

Voorwaarden voor de geldigheid van de vasten *[Shuroet-us Sihhah]*

1. Intentie hebben.
2. Het is verplicht om de intentie[20] aan te nemen voor de vasten, ongeacht of deze vasten vrijwillig of verplicht is. De heilige Profeet ﷺ heeft gezegd:

قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَّا نَوَى." متفق عليه

"Voorwaar de daden worden beoordeeld op basis van de intentie, en elke persoon krijgt datgene wat zijn intentie was."

Bukhari en Muslim

[19] *Indien een kind de pubertijd niet heeft bereikt, dan is het vasten niet verplicht op dit kind.*
[20] *Intentie houdt in dat men in het hart (gedachten) datgene voorneemt wat men wenst te doen.*

3. Vrij zijn van alles wat ingaat tegen het vasten, zoals menstruatie, postnatale bloeding. Let wel! Hierbij is het vrij zijn van het zich bevinden in de staat van *Djanaabat* (grote rituele onreinheid) geen voorwaarde.
4. Vrij zijn van alles wat de vasten ongeldig maakt, zoals eten, drinken, roken, geslachtsgemeenschap etc.

Verplichte onderdelen van de vasten

Men dient voor iedere dag van de heilige maand Ramadaan een aparte intentie te doen. Slechts één intentie voor de gehele maand is niet voldoende. In *al-Mabsoet*, de uitleg van "*Zaahir-ur Riwaayah*", het fundament van de Hanafi Mazhab staat:

إِنَّ صَوْمَ كُلِّ يَوْمٍ يَّسْتَدْعِيْ نِيَّةً عَلٰى حِدَةٍ

"Voorwaar, het vasten van iedere (aparte) dag vereist een aparte intentie."

De tijd waarin men intentie kan doen om te vasten is voor de heilige maand Ramadaan vanaf zonsondergang tot *Dahwat-e-Kubraa*. Maar het is beter om het 's nachts te doen, d.w.z. nog vóór het aanbreken van de dageraad.

Als je de *Dahwat-e-Kubraa*[21] wilt berekenen, neem dan de helft van *Fadjr* en *Maghrib*. Dus stel dat *Fadjr* om 2:15 uur begint en *Maghrib* om 21:45 uur, dan breekt de *Dahwat-e-Kubraa* op deze dag aan om 12:00 uur, namelijk de helft van de tijd van *Fadjr* en *Maghrib*. In veel Gebedslijsten wordt er voor deze tijd de term *Zawaal* gehanteerd, alhoewel er niet de terminologische *Zawaal* mee wordt bedoeld, want met de terminologische *Zawaal* begint het *Zohr* Gebed, niet met *Dahwat-e-Kubraa*.

[21] *Dahwat-e-Kubraa is het middelpunt van een Shar'iy dag, welke begint met het aanbreken van de dageraad en eindigt met zonsondergang. De Zawaal is het middelpunt is van een astronomische dag, welke begint met zonsopgang en eindigt met zonsondergang. Dahwat-e-Kubraa begint dus eerder dan Zawaal. Men dient vóór Dahwat-e-Kubraa de intentie te hebben aangenomen voor het vasten. Indien dit niet vóór Dahwat-e-Kubraa gebeurt, dan is de vasten niet geldig. Wanneer men de intentie pas na de dageraad aanneemt (doordat men zich bijvoorbeeld heeft verslapen) dan dient men er wel op te letten dat men niets mag hebben gedaan wat de vasten ongeldig zou maken, zoals eten, drinken, roken, gemeenschap etc.*

De zaken die de vasten verbreken

De vasten verbreekt wanneer men eet, drinkt of geslachtsgemeenschap heeft terwijl men <u>zich herinnert</u> dat hij/zij aan het vasten is. Herinnert men zich echter niet dat hij/zij vastende is terwijl hij/zij deze zaken begaat, dan verbreekt zijn/haar vasten niet.

Belangrijk:
Hieruit kunnen we dus de eerste (belangrijke) algemene regel afleiden, namelijk: de vasten <u>verbreekt niet</u> wanneer men iets doet (wat de vasten verbreekt), terwijl men <u>vergeten</u> is dat hij/zij aan het vasten is.

Ook de volgende zaken verbreken de vasten:

1. Het bewust inhaleren van tabaksartikelen en andere rook, bijv. wierook.
2. Het pruimen van tabak of "*Paan*", ook al wordt de tabak uitgespuugd.
3. Het doorslikken van speeksel dat ontstaan is doordat men in zijn/haar mond een suikerklont of iets dergelijks had gezet en die vervolgens in de mond is gesmolten.
4. Het doorslikken van een voedselrestant (ter grootte van een erwt of groter) dat tussen de tanden zit. Indien dit restant kleiner is dan een erwt dan verbreekt de vasten niet door dit door te slikken, op voorwaarde dat men dit niet uit de mond moet halen voordat men dit doorslikt. Haalt men dit restant wel uit de mond en slikt men dit daarna door, dan verbreekt de vasten wel.

   Wat is de vuistregel voor de grootte van iets wat men wel/niet mag doorslikken tijdens de vasten?

   Wanneer een voedselrestant tussen de tanden zit en vervolgens vrijkomt, dan mag men dit niet doorslikken wanneer dit zodanig groot is dat men dit gewoon kan doorslikken zonder speeksel voor nodig te hebben.[22] Wanneer een voedselrestant echter zo klein is dat men dit zonder speeksel niet zou kunnen doorslikken, dan is dit vergeven en verbreekt de vasten niet wanneer zoiets via het speeksel wordt doorgeslikt. Dit, omdat het voedselrestant nu wordt beschouwd als een onderdeel van het speeksel en vergeven wordt omdat het erg moeilijk is zoiets te voorkomen. Wel is er een uitzondering, namelijk wanneer men zo een klein voedselrestant doorslikt waarvan men de smaak kan proeven; dit valt niet meer onder weinig en de vasten van de persoon die dit doorslikt verbreekt in dit geval wel.[23]

[22] *Slikt men in deze situatie dit restant wel door, dan is de vasten verbroken.*

[23] حاشية ابن عابدين

5. Het doorslikken van bloed dat afkomstig is van het tandvlees, in de volgende situaties:
    - *Het bloed is meer dan het speeksel.*
    - *Het bloed is gelijk aan het speeksel.*
    - *Het bloed is minder dan het speeksel,* ***maar*** *men proeft de smaak hiervan wel in de keel.*

    Indien het bloed minder dan het speeksel is en men proeft de smaak van het bloed niet, dan verbreekt de vasten niet door dit door te slikken.

6. Het zodanig inbrengen van een zetpil, dat er geen enkel deel meer ervan naar buiten uitsteekt.

7. Het via de neus insnuiven van medicijnen, of gebruiken van neusdruppels zo ook het gebruiken van een inhaler.

8. Het terechtkomen van olie in het oor, ongeacht of dit gebeurt door eigen poging of vanzelf.[24]

9. Het per ongeluk wat water doorslikken tijdens het spoelen van de mond, of het per ongeluk opsnuiven van water tot in de neusholte.[25]

10. Het eten of drinken van iets tijdens het slapen, bijvoorbeeld het vallen van een regendruppel in de mond van een persoon (en die hij vervolgens doorslikt), terwijl hij aan het slapen is met zijn mond open.[26]

11. Het doorslikken van het speeksel van iemand anders. De vasten verbreekt ook wanneer het eigen speeksel eerst uit de mond wordt verwijderd en vervolgens weer wordt doorgeslikt. Ook verbreekt de vasten wanneer het eigen speeksel wordt doorgeslikt dat gekleurd is geraakt door gekleurd garen/draad of iets dergelijks die in de mond is gezet.

12. Het doorslikken van tranen, op voorwaarde dat de hoeveelheid tranen zodanig is dat de zoute smaak ervan zich in de gehele mond heeft verspreid. Indien er één of twee druppels tranen in de mond terechtkomt en dit wordt vervolgens doorgeslikt, dan verbreekt de vasten niet. Deze regel is ook van toepassing op zweet.

13. Het krijgen van een zaadlozing doordat de man zijn vrouw heeft gekust, aangeraakt of omhelst. Maar indien het de vrouw is die de man aanraakt waardoor de man een zaadlozing krijgt, dan verbreekt de vasten van deze man niet.[27]

14. Het zo overdreven doen van de *Istindjaa,*[28] dat het water zo ver in de anus terechtkomt tot waar men normaliter de zetpil[29] zet. Het is sowieso ongewenst om zo overdreven *Istindjaa* te doen, omdat dit ongezond is.

---

[24] *Let op! Wanneer er water terechtkomt in de oren, dan verbreekt dit de vasten niet.*
[25] *Hieruit kunnen we dus afleiden dat het per ongeluk doen van iets wat de vasten verbreekt, geen geldig excuus is. Tenzij de eerste algemene regel van toepassing is, namelijk dat men tijdens het per ongeluk begaan van zoiets vergeten was dat men aan het vasten was, want in een dergelijk geval verbreekt de vasten niet.*
[26] *Hieruit kunnen we nog een regel afleiden, namelijk dat het begaan van een vastenverbrekende zaak tijdens de slaap geen geldig excuus is.*
[27] *Raakt een man zijn vrouw met wellust aan van boven een zodanig dikke kleed waardoor hij de warmte van haar lichaam niet voelt, dan verbreekt zijn vasten niet, ook al krijgt hij een zaadlozing.*
[28] *Het wassen van de privédelen na het hebben gedaan van de behoefte(s).*
[29] *In de Fiqh boeken staat er Huqnah (lavementspuit waarmee de darmen worden gespoeld ter bevordering van de stoelgang), maar dit is vergelijkbaar met de zetpil.*

15. Het terechtkomen van water of olie in het geslachtsdeel van de vrouw, indien dit verder terechtkomt dan haar interne vagina (binnenste van haar geslachtsdeel). Daarom dient een vrouw goed op te letten en hier rekening mee te houden wanneer ze de *Istindjaa* doet.

    Indien een man water of olie in zijn geslachtsdeel druppelt dan verbreekt zijn vasten niet, ook al zou dit binnendringen tot aan de urineblaas.

16. Het stoppen van een stuk katoen door een vrouw in haar geslachtsdeel, op voorwaarde dat geen enkel deel hiervan naar buiten uitsteekt.

    De reden waarom dit de vasten verbreekt is omdat zij iets in haar lichaam heeft gedaan. De vasten verbreekt wanneer er iets in het lichaam terechtkomt, ongeacht via welke normale holte (neus, oor, mond, anus of vrouwelijke geslachtsdeel) dit naar binnenkomt.
    Maar wanneer er wel een stuk van dat katoen uitsteekt, dan is er geen sprake van het geheel binnengaan van iets in het lichaam. Daarom verbreekt de vasten in dit een geval niet.

17. Het steken van een natte vinger (zodanig nat dat het vocht van de vinger af kan komen) in de anus of vrouwelijk geslachtsdeel. Dit verbreekt de vasten, omdat er vocht het lichaam is binnengebracht.

    Indien men – om welke reden dan ook – een droge vinger in de anus of vrouwelijke geslachtsdeel doet dan verbreekt dit de vasten niet, omdat er geen sprake is van iets binnen het lichaam brengen (want de vinger "steekt immers uit het lichaam").

18. Indien een stukje van iemands darm uit het lichaam steekt en men verricht gehurkt de *Istindjaa* waardoor dit deel van de darm nat wordt, dan dient men eerst dit deel te drogen alvorens op te staan. De reden hiervoor is dat door op te staan een klein deel van de darm weer terug in het lichaam gaat. En als dit deel nat is, dan komt er wat water het lichaam binnen waardoor de vasten verbreekt. Dit geldt ook voor mensen met aambeien.

19. Mensen die vasten dienen rechtop te zitten wanneer ze de *Istindjaa* gehurkt verrichten, terwijl men de buikspieren wat aanspant. Dit allemaal zodat er geen water via de anus het lichaam kan binnendringen.

20. Het met opzet een mond vol overgeven, terwijl men zich herinnert dat hij/zij aan het vasten is, ook al wordt er niks van dit braaksel teruggeslikt. Is het echter geen mond vol, dan verbreekt de vasten niet, ook al slikt men hier wat van door.

Let op! *De uitleg van de hierboven genoemde vastenverbrekende zaken zijn slechts technische aspecten van de vasten. Wat betreft de innerlijke condities van de vasten, daar wordt hier niet over gesproken. Sommige van de hierboven genoemde zaken (zoals punt 13) druisen in tegen de geest van de vasten en daarom verdient degene die dit doet geen beloning voor de vasten. Een belangrijke innerlijke voorwaarde van de vasten is dat men alle wellustige gedachten uit zich bant.*

Overgeven tijdens de vasten

Er zijn vierentwintig mogelijke scenario's als het gaat om overgeven tijdens de vasten. Slechts vier van deze vierentwintig verschillende scenario's verbreekt de vasten. Zie bijlage *'schema overgeven'* achter in dit boek.

In *Fataawaa Shaamiy* van 'Allaamah Ibn 'Aabidien ash-Shaamiy ﵀ is dit vraagstuk uitgebreid behandeld. Er zijn vier vragen die gesteld dienen te worden wanneer men overgeeft tijdens de vasten, voordat er geconcludeerd kan worden of de vasten is verbroken of niet:

1. Heeft men het braken/overgeven zelf veroorzaakt, of is het hem/haar overkomen?

2. Is het braaksel een volle mond[30] of geen volle mond?[31]

3. Is er iets van het braaksel per ongeluk doorgeslikt, of met opzet/expres doorgeslikt, of is er helemaal niets doorgeslikt van het braaksel?

4. Herinnert men zich dat hij/zij aan het vasten is, of is men vergeten dat hij/zij aan het vasten is?

Door deze vier vragen te stellen ontstaan er zo vierentwintig verschillende situaties. Elke situatie heeft als uitkomst een 'ja' of een 'nee'.

Ja	= De vasten is **wel** verbroken
Nee	= De vasten is **niet** verbroken

In de volgende (vier) situaties verbreekt de vasten wel:

1. Wanneer het overgeven iemand overkomt, waarbij het braaksel een volle mond is, en waarbij men met opzet/expres het braaksel heeft doorgeslikt, en men zich herinnert dat hij/zij aan het vasten is.

2. Wanneer men het overgeven zelf heeft veroorzaakt, waarbij het braaksel een volle mond is, en waarbij men niets van het braaksel heeft doorgeslikt, en men zich herinnert dat hij/zij aan het vasten is.

3. Wanneer men het overgeven zelf heeft veroorzaakt, waarbij het braaksel een volle mond is, en waarbij men per ongeluk het braaksel heeft doorgeslikt, en men zich herinnert dat hij/zij aan het vasten is.

4. Wanneer men het overgeven zelf heeft veroorzaakt, waarbij het braaksel een volle mond is, en waarbij men met opzet/expres het braaksel heeft doorgeslikt, en men zich herinnert dat hij/zij aan het vasten is.

---

[30] *"Een volle mond" houdt in dat de lippen met veel moeite nog op elkaar kunnen blijven vanwege de hoeveelheid braaksel die zich in de mond bevindt nadat men heeft overgegeven.*
[31] *Wanneer men binnen een korte periode steeds een klein beetje overgeeft (geen volle mond), maar men heeft wel zoveel keren overgegeven dat al het braaksel bij elkaar een volle mond is, dan worden deze kleine beetjes bij elkaar ook beschouwd als een volle mond.*

Hieruit kunnen we concluderen dat:

- Indien men was vergeten dat men aan het vasten was, dan verbreekt de vasten in geen enkele situatie.
- Indien men een volle mond overgeeft nadat men dit zelf heeft veroorzaakt, dan is de vasten verbroken ongeacht of er iets van het braaksel wordt doorgeslikt of niet.

De heilige Profeet ﷺ heeft gezegd:

قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ : "مَنْ ذَرَعَهُ الْقَيْءُ فَلَيْسَ عَلَيْهِ قَضَاءٌ وَّ مَنِ اسْتَقَاءَ فَلْيَقْضِ."[32]

"Degene die overvallen wordt door het braken, zijn vasten verbreekt niet, en degene die zelf overgeeft (d.w.z. het zelf veroorzaakt), hij dient Qazaa te doen (d.w.z. zijn vasten verbreekt hierdoor en hij dient hem dus in te halen)."

Al-Mustadrak 'alas Sahiehain van Imaam al-Haakim an-Naysaaboeriy ؒ. Overgeleverd van Sayyidunaa Aboe Hurayrah ؓ.

De voorschriften m.b.t. overgeven zijn alleen van toepassing wanneer het een braaksel van voedsel, gal of bloed betreft. Is het echter een braaksel van slijm, dan verbreekt de vasten in geen geval, ook al zou iemand dit weer opslikken/opeten (zolang dit natuurlijk niet uit de mond wordt gehaald en daarna weer erin gestopt).
Zo ook, verbreekt de vasten niet van iemand die slijm oprochelt en dit vervolgens weer opslikt.

[32] (المستدرك على الصحيحين للإمام الحاكم النيسابوري رحمه الله تعالى و قال: صحيح على شرط الشيخين و لم يخرجاه) و كذا أخرجه الإمام مالك في مؤطأه إلا أنه وقفه على عبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنه. و كذا أخرجه الإمام الدارقطني في سننه مرفوعا من رواية أبي هريرة رضي الله تعالى عنه (ش عفي عنه).

Mijn vasten is verbroken, wat nu?

Wanneer de vasten wordt verbroken, dan heeft dit de volgende (mogelijke) consequenties:

- *Alleen inhalen.*
- *Inhalen én Kaffaarah.*[33]

Wanneer moet ik mijn vasten inhalen?

Indien men met opzet of per ongeluk een vasten-verbrekende zaak begaat dan wordt de vasten ongeldig en dan dient men deze vasten in te halen. Dit geldt voor zowel verplichte als vrijwillige vasten.[34] Het inhalen van (ongeldig geworden) verplichte vasten is *Fard,*[35] het inhalen van (ongeldig geworden) niet-verplichte vasten is *Waadjib*.[36]

Wanneer hoef ik mijn vasten niet in te halen?

Indien men door vergeetachtigheid een vasten-verbrekende zaak begaat dan blijft de vasten gewoon geldig, en dient dan dus ook niet ingehaald te worden, immers alleen verbroken/ongeldig geworden vasten worden ingehaald.

[33] Kaffaarah: boetedoening wegens het schenden van de heiligheid van de Ramadaan door met opzet het vasten te verbreken. Kaffaarah is ingesteld door Allah de Verhevene om de Nafs te weerhouden van datgene wat het begeert.

[34] De regel is: zodra de vasten is verbroken (met opzet of per ongeluk), dan dient deze vasten ingehaald te worden.

[35] Het nalaten van Fard (verplicht) is Haraam, terwijl men door het uitvoeren hiervan juist wordt beloond.

[36] Wanneer men iets wat Waadjib (noodzakelijk) is nalaat, dan is weliswaar de handeling voltooid (aan de verplichting is voldaan) maar niet volmaakt. Daarom dient men de handeling opnieuw te verrichten om deze onvolmaaktheid te compenseren. Het bewust weglaten van een Waadjib is een zonde en is niet toegestaan. Door het naleven ervan wordt men door Allah de Verhevene beloond.

Wanneer dient *Kaffaarah* gedaan te worden?

De wijze van Kaffaarah

Kaffaraah (boetedoening wegens het schenden van de heiligheid van de maand Ramadaan) wordt verplicht wanneer de vasten in de heilige maand Ramadaan met opzet (expres) wordt verbroken.[37]

Wanneer de vasten in de maand Ramadaan expres wordt verbroken, dan dient deze dag ingehaald te worden en dient *Kaffaarah* te worden gedaan. *Kaffaarah* dient op een van de volgende drie manieren te worden gedaan:

1. Het vrijkopen van een slaaf, man of vrouw.
2. Het zestig dagen of twee maanmaanden achtereenvolgens vasten, zonder onderbreking.[38]
3. Het voeden van zestig arme personen, door elk in totaal twee maaltijden te geven waarmee zij hun buik vol kunnen krijgen.

Hierbij staat de volgorde vast en is dus niet willekeurig, mag men dus niet zelf kiezen voor een bepaalde vorm, maar dient altijd de eerste vorm van boetedoening te doen. Pas als dat niet mogelijk is, gaat men over op de volgende. Omdat de eerste vorm in onze tijd gelukkig niet meer van toepassing is, begint men met de tweede vorm: twee maanmaanden of zestig dagen achtereenvolgens vasten zonder onderbreking. Pas wanneer men door bijvoorbeeld hoge ouderdom of door een ongeneeslijke ziekte niet meer in staat is om dit aantal dagen te vasten, mag men overgaan op de derde vorm van boetedoening, namelijk het voeden van zestig arme personen.

In *Sahieh Bukhari* staat hierover de volgende *Hadieth Sharief*:

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوْسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُوْلَ اللهِ، هَلَكْتُ. قَالَ: "مَا لَكَ؟ قَالَ: وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِيْ وَأَنَا صَائِمٌ. فَقَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "هَلْ تَجِدُ رَقَبَةً تُعْتِقُهَا؟" قَالَ: لَا. قَالَ: "فَهَلْ تَسْتَطِيْعُ أَنْ تَصُوْمَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ؟" قَالَ: لَا. فَقَالَ: "فَهَلْ تَجِدُ إِطْعَامَ سِتِّيْنَ مِسْكِيْنًا؟" قَالَ: لَا . قَالَ فَمَكَثَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَبَيْنَا نَحْنُ عَلَى ذٰلِكَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيْهَا تَمْرٌ – وَالْعَرَقُ الْمِكْتَلُ – قَالَ: "أَيْنَ السَّائِلُ؟" فَقَالَ: أَنَا. قَالَ: "خُذْ هٰذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ". فَقَالَ الرَّجُلُ: أَعَلَى أَفْقَرَ مِنِّيْ يَا رَسُوْلَ اللهِ؟ فَوَاللهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا –

[37] *Kaffaarah is alleen van toepassing in de heilige maand Ramadaan (vanwege de heiligheid van deze maand). Wanneer de vasten buiten de maand Ramadaan met opzet wordt verbroken, dan is Kaffaarah niet van toepassing.*

[38] *Indien men ook maar met slechts één dag deze zestig dagen onderbreekt (door welke reden dan ook, al is het door ziekte), dan dient men opnieuw te beginnen met deze zestig dagen. Voor vrouwen geldt de uitzondering van de menstruatieperiode; dit wordt dus niet beschouwd als een onderbreking. Wel moet ze gelijk verder gaan met vasten zodra ze weer rein is. Mist de vrouw één dag terwijl ze geen menstruatie meer had, dan dient zij helemaal opnieuw te beginnen.*

يُرِيدُ الْحَرَّتَيْنِ – أَهْلُ بَيْتٍ أَفْقَرُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي. فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ أَنْيَابُهُ ثُمَّ قَالَ: "أَطْعِمْهُ أَهْلَكَ."

أخرجه البخاري في الصوم، باب إذا جامع في رمضان ولم يكن له شيء فتصدق عليه فليكفر

Overgeleverd van Aboe Hurayrah ﷺ dat hij heeft gezegd: terwijl we bij de heilige Profeet ﷺ zaten kwam er plots een man en zei: "O Boodschapper van Allah, ik ben verloren!" De heilige Profeet ﷺ zei: "Wat is er met jou gebeurd?" De man antwoordde: "Ik heb gemeenschap gehad met mijn vrouw terwijl ik aan het vasten was."
De heilige Profeet ﷺ zei hierop: "Heb jij een slaaf zodat je hem kunt vrijlaten?" Hij antwoordde: "Nee." De heilige Profeet ﷺ zei: "Ben je in staat om twee maanden achtereenvolgens te vasten?" Hij antwoordde: "Nee." De heilige Profeet ﷺ zei: "Kun jij zestig armen spijzigen?" Hij antwoordde: "Nee." De overleveraar (Aboe Hurayrah ﷺ) zegt: "Hij (de man) bleef nog enige tijd bij de heilige Profeet ﷺ, en terwijl we daar zo waren werd er [op een gegeven moment] een grote mand met dadels gebracht voor de heilige Profeet ﷺ waarop hij ﷺ zei: "Waar is de vragensteller?" De man zei: "Ik [ben hier]." De Heilige Profeet ﷺ zei: "Neem dit en geef dit weg als Sadaqah (liefdadigheid). De man zei: "Aan iemand die armer is dan ik, o Boodschapper van Allah? Bij Allah, er is geen enkel gezin tussen deze twee lavaheuvels[39] dan dat van mij!" De heilige Profeet ﷺ lachte totdat zijn (prachtige) hoektanden zichtbaar werden, en zei vervolgens: "Spijzig daarmee je gezin."

Sahieh Bukhari

De voorwaarden voor het verplicht worden van Kaffaarah

1. Men dient **in de maand Ramadaan** te hebben gevast met de intentie dat hij/zij daadwerkelijk voor de maand Ramadaan vast. Haalt men in een andere maand de gemiste dagen van de Ramadaan in en verbreekt hij/zij deze vasten, dan geldt er geen *Kaffaarah*.

2. De vastende dient **geen reiziger** (*Musaafir*) te zijn. Verbreekt een reiziger met opzet de vasten, dan geldt er geen *Kaffaarah*. Wel is deze daad zonder geldig excuus *Haraam*. De afstand waardoor men reiziger wordt volgens Hanafi geleerden is 98,7 km.

3. Men dient ***Mukallaf*** te zijn. Dit betekent dat men bij verstande moet zijn en de pubertijd moet hebben bereikt.[40]

4. Men dient de **intentie** 's nachts te hebben aangenomen, vóór het aanbreken van de dageraad (*Fadjr*).[41]

5. Na het expres verbreken van de vasten in de maand Ramadaan moet er zich op diezelfde dag geen excuus voordoen waardoor deze persoon niet meer verplicht zou zijn om te vasten, zoals menstruatie of heel erg ziek worden. Hierbij is het echter vereist dat dit excuus niet moet behoren tot iets wat men zelf heeft veroorzaakt.

[39] *Hij bedoelt de stad Madienah Munawwarah, die ineengesloten ligt tussen twee lavaheuvels vanuit het oosten en westen.*
[40] *Voor kinderen en verstandelijke gehandicapten geldt er ook geen Kaffaarah.*
[41] *Verbreekt men in de maand Ramadaan zijn/haar vasten expres maar heeft men pas na de Fadjr de intentie voor het vasten aangenomen, dan geldt er geen Kaffaarah voor deze persoon.*

Doet zich echter een excuus voor dat men zelf heeft veroorzaakt, zoals iemand die zichzelf verwond om ziek te worden, of iemand gaat snel op reis, dan tellen deze excuses niet, de *Kaffaarah* blijft gewoon van kracht voor deze personen.

In welke situaties moet Kaffaarah worden gedaan?

In de volgende situaties is het inhalen van de dag en het doen van *Kaffaarah* verplicht. De dag dient na de heilige maand Ramadaan ingehaald te worden. Hierna dient men de *Kaffaarah* te doen. De situaties waarin *Kaffaarah* verplicht wordt zijn:

1. Het met opzet eten.

2. Het met opzet drinken.

3. Het innemen van medicijnen.

4. Het hebben van geslachtsgemeenschap met een *Mushtahaa*[42] man of vrouw, ongeacht of dit nu van voren of achteren[43] gebeurt. Het maakt hierbij niet uit of men een zaadlozing krijgt of niet, Indien er geslachtsgemeenschap heeft plaatsgevonden met iemand die ook aan het vasten was, dan dienen beide personen zowel *Qazaa* (dag inhalen) alsook *Kaffaarah* te doen.

5. Het verbreken van de vasten door een vergezochte vergissing/redenering (*Ta-wiel Ba'ied*).[44] Indien het een niet-vergezochte vergissing betreft, dan hoeft men geen *Kaffaarah* te doen maar alleen *Qazaa*.[45]

   Indien men olie op het lichaam heeft gesmeerd of indien men *Ghiebat* heeft gedaan en vervolgens denkt dat de vasten hierdoor verbroken is, of een geleerde heeft hem/haar dit verteld, en vervolgens eet men iets uitgaande van deze verkeerde veronderstelling, dan verbreekt de vasten hierdoor en moet men *Qazaa* en ook *Kaffaarah* doen. De net genoemde situatie valt namelijk onder een vergezochte vergissing. Bovendien betreft het een vraagstuk die niet verkeerd begrepen kan worden door een geleerde (begrijpt hij zo een vanzelfsprekend vraagstuk toch verkeerd, dan kan zijn uitspraak er niet voor zorgen dat de vergezochte vergissing wordt verzacht tot een niet-vergezochte vergissing).[46]

6. Het met opzet rauw vlees eten, ook al is dit vlees afkomstig van een kadaver.[47]

7. Het eten van een aardesoort dat gegeten kan worden.[48] Het eten van (normale) zand/aarde verplicht de *Kaffaarah* niet, tenzij men gewend was dat te eten.

8. Het eten van een kleine hoeveelheid zout. Wanneer er in één keer een grote hoeveelheid zout wordt gegeten, dan is het doen van *Kaffaarah* niet verplicht.

9. Het eten van boombladeren die gegeten kunnen worden.[49]

---

[42] *Die normaal gesproken iemands lust kunnen opwekken. Dus geen kleine kinderen of dieren etc.*
[43] *Wat erg Haraam is!*
[44] *Een vergezochte vergissing/redenering is niet vergeven, tenzij een betrouwbare Mufti een Fatwaa uitvaardigt dat de vasten van de desbetreffende persoon niet verbreekt. De Mufti heeft het dan in een dergelijk geval fout en voor deze persoon is dit dan geen vergezochte vergissing meer. De persoon hoeft daarom geen Kaffaarah meer te doen. Wel dient de persoon Qazaa te doen.*
[45] *De reden is omdat een lichte vergissing vergeven wordt.*
[46] *Zie voor deze achterliggende gedachte: "Badaa-i'us Sanaa-i' fie Tartieb-ish Sharaa-i' van Imaam al-Kaasaaniy* ﷺ.
[47] *Tenzij het vlees bedorven is of er zitten wormen in, want dan vervalt de Kaffaarah.*
[48] *Er zijn aardesoorten die gegeten kunnen worden.*

Indien men een walnoot, pistache of iets dergelijks met een harde schil doorslikt (zonder te kauwen) of een ei met schil of granaatappel met schil en al opeet, dan is het doen van *Kaffaarah* niet van toepassing. Wel krijgt men zonden hiervoor en dient men deze dag in te halen.

10. Het in de mond stoppen en doorslikken van iets wat zo klein is als een sesamzaadje. Kauwt men echter dit sesamzaadje fijn alvorens de zeer kleine restanten ervan via speeksel door te slikken, dan verbreekt de vasten niet.

11. Indien een vrouw met een vaste menstruatieperiode haar vasten verbreekt op de dag waarop haar periode zou moeten beginnen omdat ze verwacht dat ze toch zo zal menstrueren, maar de menstruatie blijft uit, dan is het doen van *Kaffaarah* voor haar van toepassing. Ook dient ze deze dag in te halen.[50]

Een aantal vraagstukken:

- Het is niet zo dat het doen van *Kaffaarah* alleen verplicht wordt wanneer men de buik vol heeft gegeten. *Kaffaarah* wordt al verplicht door slechts een klein beetje te eten of te drinken (indien ook aan de overige voorwaarden wordt voldaan).

- Indien men twee vastendagen van twee verschillende Ramadaan-maanden bewust heeft verbroken, dan dient men twee keer *Kaffaarah* te doen. Heeft men echter twee (of meer) vasten bewust verbroken van één Ramadaan, dan is het doen van één keer *Kaffaarah* voldoende. Indien men alreeds zijn/haar boetedoening voldoet in de maand Ramadaan (door bijv. twee maaltijden te geven aan zestig behoeftigen) en men begaat in dezelfde maand weer een bewuste overtreding na deze boetedoening, dan dient men voor de nieuwe overtreding die ná de boetedoening heeft plaatsgevonden opnieuw *Kaffaarah* te doen.

- Indien een reiziger na het aanbreken van de *Fadjr* en nog vóór de *Dahwat-e-Kubraa* terugkeert naar zijn woonplaats en vervolgens de intentie aanneemt voor het vasten en daarna weer zijn vasten verbreekt, dan is het doen van *Kaffaarah* niet van toepassing op hem. Dit, omdat hij pas ná *Fadjr* terug is gekeerd en de intentie heeft aangenomen. En het eerste deel van elke dag is de *Sabab* voor het verplicht worden van de vasten.

---

[49] Indien er boombladeren worden gegeten die niet eetbaar zijn, dan is het doen van Kaffaarah niet verplicht.
[50] Over dit vraagstuk bestaat er in de Hanafi Mazhab een meningsverschil. Sommige geleerden hebben gezegd dat de Kaffaarah niet van toepassing is, maar Imaam Ibn 'Aabidien ash-Shaamiy ﷺ schrijft in Radd-ul Muhtaar dat de juiste uitspraak is dat de Kaffaarah wel verplicht is.

Wanneer dient slechts de dag ingehaald te worden, zonder *Kaffaarah* te doen?

Let op:

Kaffaarah is alleen van toepassing op een overtreder die vóór de Fadjr de intentie heeft aangenomen om te vasten. Voor degene die na de Fadjr de intentie aanneemt om te vasten en daarna een overtreding begaat, geldt geen Kaffaarah.

In de volgende situaties verbreekt de vasten alleen en is de *Kaffaarah* **niet** van toepassing.[51] Indien één van de hieronder genoemde situaties zich voordoet, dan dient men één dag *Qazaa* te doen (d.w.z.: de dag inhalen na de maand Ramadaan):

1. Eten, drinken of geslachtsgemeenschap hebben terwijl men denkt dat de *Fadjr* nog niet aangebroken is, en later erachter komen dat de dageraad wel degelijk was aangebroken.[52]

2. Het gedwongen worden om de vasten te verbreken, ongeacht of men hierbij met de eigen handen iets opeet of niet.

   Een voorwaarde hierbij is dat deze dwang ook daadwerkelijk door de *Sharie'at* als "dwang" wordt beschouwd. Volgens de *Sharie'at* is "dwang" dat men serieus bedreigd wordt het leven of een ledemaat te verliezen, of in elkaar te worden geslagen indien men niet toegeeft. Wel dient degene die niet meer onder dwang staat de rest van de dag *Imsaak* te doen en deze dag *Qazaa* te doen.

3. Eten, drinken, of iets dergelijks, omdat men denkt dat de vasten is verbroken nadat men uit vergeetachtigheid had gegeten, gedronken of geslachtsgemeenschap had gehad.

   De vasten verbreekt dan door deze tweede handeling. Maar in dit geval is de *Kaffaarah* niet van toepassing omdat men niet expres de heiligheid van de maand Ramadaan heeft willen schenden. De vasten is in deze situatie verbroken doordat men een niet vergezochte vergissing/aanname heeft begaan; men dacht namelijk dat de vasten toch al was verbroken terwijl dit niet het geval was. Immers, de vasten verbreekt niet wanneer er zich een vastenverbrekende zaak voordoet terwijl men vergeten is dat hij/zij aan het vasten is. Wel dient zo iemand deze dag *Qazaa* te doen en de tijd die nog rest van die dag *Imsaak* te doen.

   De volgende situaties vallen ook onder een niet vergezochte vergissing/aanname:

   - *Het krijgen van een zaadlozing door alleen maar naar iets opwindends te kijken en daarna denken dat hierdoor de vasten is verbroken en vervolgens iets gaan eten, drinken etc.*
   - *Het krijgen van een natte droom en daarna denken dat hierdoor de vasten is verbroken en vervolgens iets gaan eten, drinken etc.*
   - *Overgeven en daarna denken dat hierdoor de vasten is verbroken en vervolgens iets gaan eten, drinken etc.*

---

[51] *Let op! Wanneer men deze zaken echter begaat terwijl men **vergeten** is dat men aan het vasten is, dan verbreekt de vasten van zo iemand **niet**!*

[52] *In deze situatie is Kaffaarah niet van toepassing. Wel is het Waadjib om gedurende de rest van de dag Imsaak te doen (d.w.z.: zich onthouden van onder meer eten, drinken, roken en geslachtsgemeenschap). Indien geen Imsaak wordt gedaan nadat de vasten is verbroken, dan geldt hiervoor ook geen Kaffaarah, wel zonden.*

4. Het terechtkomen van olie helemaal tot de trommelvlies doordat men deze olie in de oor druppelt.[53]

5. Het terechtkomen van (een) medicijn(en) in de maag of darmen die in een wond is/zijn aangebracht, die zo diep is dat deze de maag of darmen bereikt.

6. Het zodanig een zetpil inbrengen dat geen enkel deel ervan buiten het lichaam blijft.

7. Het via de neus opsnuiven van medicijn(en).

8. Het eten van iets wat men normaal gesproken vies vindt om te eten, zoals een steentje, aarde, watten, papier, gras etc. *Kaffaarah* is in deze situatie niet van toepassing, ook al eet men zoiets expres op. Dit, omdat *Kaffaarah* is ingesteld om de mens te weerhouden van dat waarnaar de *Nafs* (ego) verlangt, en deze zaken behoren niet daartoe.

9. Het zich onthouden van eten, drinken en geslachtsgemeenschap in de maand Ramadaan, zonder de intentie van vasten aan te nemen.

10. Het verbreken van de vasten nadat de intentie ’s ochtends (na het aanbreken van de dageraad maar nog vóór de *Dahwat-e-Kubraa*) is aangenomen.

11. Het terechtkomen van een regendruppel of hagelkorrel in de keel.

12. Het doorslikken van veel zweet of tranen.

13. Het hebben van geslachtsgemeenschap met een lijk of dier (wat op zich een ernstig misdrijf is en een grote zonde!).

14. Het krijgen van zaadlozing als gevolg van vrijen zonder dat er penetratie heeft plaatsgevonden.

15. Het krijgen van een zaadlozing door masturbatie.

16. Het (met opzet) verbreken van de vasten buiten de maand Ramadaan, ook al is dat een Qazaa (inhaal) vasten van de Ramadaan.[54]

17. Twijfelen/denken dat de *Fadjr* nog niet aangebroken is en vervolgens gaan eten, terwijl later blijkt dat de *Fadjr* alreeds was aangebroken.

18. Denken dat de zon al onder is gegaan en vervolgens *Iftaar* doen, terwijl later blijkt dat de zon nog niet onder was gegaan.

***

[53] *De vasten verbreekt niet door het terechtkomen van water tot het trommelvlies.*
في المحيط: الصحيح أنه لا يفطر لأن الماء يضر الدماغ، فانعدم الفطر صورة وهو الابتلاع ومعنى وهو الانتفاع. من هامش نور الأيضاح، صـ ١٤٨، طبعة مكتبة رحمانية، لاهور.

[54] *Kaffaarah is dus alleen van toepassing voor de vasten binnen de maand Ramadaan.*

Volgens de Hanafi Mazhab mag een menstruerende vrouw overdag gewoon eten en drinken (natuurlijk niet in het openbaar). Maar wanneer de vrouw overdag rein wordt, dan is het op haar verplicht om de rest van die dag *Imsaak* te doen. Een fragment uit het bekende Hanafi boek " *Badaa-i'us Sanaa-i'* " over welke personen *Imsaak* moeten doen:

أَمَّا وُجُوْبُ الْإِمْسَاكِ تَشَبُّهًا بِالصَّائِمِيْنَ فَكُلُّ مَنْ كَانَ لَهُ عُذْرٌ فِيْ صَوْمِ رَمَضَانَ فِيْ أَوَّلِ النَّهَارِ مَانِعٌ مِنَ الْوُجُوْبِ أَوْ مُبِيْحٌ لِلْفِطْرِ ثُمَّ زَالَ عُذْرُهُ وَصَارَ بِحَالٍ لَوْ كَانَ عَلَيْهِ فِيْ أَوَّلِ النَّهَارِ لَوَجَبَ عَلَيْهِ الصَّوْمُ وَلَا يُبَاحُ لَهُ الْفِطْرُ كَالصَّبِيِّ إِذَا بَلَغَ فِيْ بَعْضِ النَّهَارِ وَأَسْلَمَ الْكَافِرُ وَأَفَاقَ الْمَجْنُوْنُ وَطَهُرَتِ الْحَائِضُ وَقَدِمَ الْمُسَافِرُ مَعَ قِيَامِ الْأَهْلِيَّةِ يَجِبُ عَلَيْهِ إِمْسَاكُ بَقِيَّةِ الْيَوْمِ .

(بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع)

"Voor wie het allemaal noodzakelijk (Waadjib) is om Imsaak te doen: Eenieder die tijdens de vasten van Ramadaan in het begin van de dag een geldig excuus had dat verhinderde dat het vasten verplicht werd op deze persoon, of dat het toegestaan maakte om niet te vasten, en dat (nl. het geldige excuus) vervolgens (in de loop van de dag) ophoudt te bestaan, en hij zich (nu) in zo een staat bevindt dat indien hij zich in zulk een staat zou bevinden tijdens de dageraad dat het op hem verplicht zou zijn te vasten en het niet toegestaan zou zijn om niet te vasten, zoals een kind dat Baaligh wordt in de loop van de dag, en een ongelovige die moslim wordt, en een krankzinnige die beter wordt, en een Haa-id (menstruerende vrouw) die rein wordt, en een reiziger die thuiskomt, dit terwijl deze personen geschikt zijn om te kunnen vasten (d.w.z. aan de overige voorwaarden om te mogen/moeten vasten voldoen). Het is noodzakelijk (Waadjib) op deze personen om de resterende dag Imsaak te doen."

In *al-Mabsoet* van Imaam as-Saragsiy ﵀ staat het volgende:

وَإِذَا طَهُرَتِ الْحَائِضُ فِيْ بَعْضِ نَهَارِ رَمَضَانَ لَمْ يُجْزِهَا صَوْمُهَا فِيْ ذٰلِكَ الْيَوْمِ لِانْعِدَامِ الْأَهْلِيَّةِ لِلْأَدَاءِ فِيْ أَوَّلِهِ ، وَعَلَيْهَا الْإِمْسَاكُ عِنْدَنَا خِلَافًا لِلشَّافِعِيِّ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالٰى.

(المبسوط للسرخسي)

"En wanneer een Haa-id (menstruerende vrouw) rein wordt in de loop van een dag van Ramadaan, dan is de vasten van die dag niet geldig voor haar omdat zij in het begin van die dag niet geschikt was om te kunnen vasten (d.w.z. niet voldeed aan alle voorwaarden om te mogen vasten, en dat is in dit geval "geen menstruatie hebben"), en zij moet Imsaak doen (in de resterende periode van die dag) volgens onze Wetschool, dit in tegenstelling tot Imaam ash-Shaafi'i ﵀."

Opmerking: Wanneer een vrouw in de loop van de dag menstruatie krijgt dan dient zij juist geen *Imsaak* te doen, zie voor uitleg *Tuhfat-ul Fuqahaa* van Imaam 'Alaa-ud Dien as-Samarqandiy ﵀:

بخلاف الطاهرة إذا حاضت أو نفست في حالة الصوم، حيث لا تمسك لانها ليست بأهل للصوم، والتشبه بأهل العبادة لا يصح من غير الاهل، كحقيقة العبادة. (تحفة الفقهاء).

In *Fataawaa Shaamiy*, ook wel bekend als "*Haashiyah Ibn 'Aabidien*" en "*Haashiyah Radd al-Muhtaar*" staat het volgende:

وَالْأَصْلُ فِيْ هٰذِهِ الْمَسَائِلِ أَنَّ كُلَّ مَنْ صَارَ فِيْ آخِرِ النَّهَارِ بِصِفَةٍ لَوْ كَانَ فِيْ أَوَّلِ النَّهَارِ عَلَيْهَا لَلَزِمَهُ الصَّوْمُ فَعَلَيْهِ الْإِمْسَاكُ كَمَا فِيْ الْخُلَاصَةِ وَالنِّهَايَةِ وَالْعِنَايَةِ، لٰكِنَّهُ غَيْرُ جَامِعٍ إِذْ لَا يَدْخُلُ فِيْهِ مَنْ أَكَلَ فِيْ رَمَضَانَ عَمْدًا.

حاشية رد المحتار (فتاوى الشامي)

"En het uitgangspunt in deze vraagstukken is dat iedereen die in het laatste deel van de dag zich in zo een staat bevindt dat wanneer hij zich in het begin van de dag in die staat zou bevinden het voor hem verplicht zou zijn te vasten, Imsaak moet doen, zoals staat in "al-Gulaasah", in "an-Nihaayah" en in "al-'Inaayah". Maar deze omschrijving is niet bondig/waterdicht omdat hierin de volgende persoon niet is opgenomen, namelijk: degene die bewust heeft gegeten tijdens de Ramadaan."

Fataawaa Shaamiy

Indien degene voor wie het *Waadjib* is om de resterende dag *Imsaak* te doen, toch geen *Imsaak* doet, dan is *Kaffaarah* **niet** van toepassing op hem/haar. Wel zondigt men hierdoor.

Volgens de Hanafi Mazhab is het verboden om *Imsaak* te doen voor een vrouw die zich in haar maandelijkse periode bevindt. Het is dus verplicht voor haar om iets te eten. Wel dient dit te gebeuren in het verborgene. Maar wanneer een menstruerende vrouw overdag rein wordt, dan moet ze volgens de Hanafi Mazhab de resterende dag *Imsaak* doen.

In *Haashiyat at-Tahtaawiy 'alaa Maraaqiel Falaah Sharh Noer al-Iedaah* staat:

وَأَمَّا فِيْ حَالَةِ تَحَقُّقِ الْحَيْضِ وَالنِّفَاسِ فَيَحْرُمُ الْإِمْسَاكُ لِأَنَّ الصَّوْمَ مِنْهُمَا حَرَامٌ، وَالتَّشَبُّهُ بِالْحَرَامِ حَرَامٌ. حاشية الطحطاوي على مراقي الفلاح شرح نور الإيضاح

"En wanneer er sprake is van menstruatie en postnatale bloeding, dan is het Haraam om Imsaak te doen; dit omdat het Haraam is om te vasten voor vrouwen die menstruatie of postnatale bloeding hebben. En iets wat Haraam is proberen na te doen is zelf ook Haraam."

Haashiyat Tahtaawiy 'alal Maraaqie

Het is in de hier beneden genoemde situaties *Waadjib* (noodzakelijk) om de resterende periode van de dag *Imsaak* te doen. Bovendien dient in alle situaties ook nog eens een dag *Qazaa* te worden gedaan, met uitzondering van situatie 6 en 7:

1. Een reiziger die in de loop van de dag *Moqiem* (verblijvende persoon/geen reiziger meer) wordt.[55]
2. Een menstruerende vrouw of een vrouw die postnatale bloeding heeft en in de loop van de dag weer rein wordt. Dit in tegenstelling tot een vrouw die in de loop van de dag menstruatie krijgt, zij dient juist geen *Imsaak* te doen.
3. Een krankzinnige die in de loop van de dag beter wordt.
4. Een zieke die in de loop van de dag beter wordt.
5. Iemand wiens vasten verbroken is, ongeacht of men gedwongen was de vasten te verbreken en ongeacht of de vasten per ongeluk is verbroken.
6. Een ongelovige die in de loop van de dag Moslim wordt.
7. Een kind dat in de loop van de dag "*Baaligh*" (volwassen volgens de *Sharie'at*) wordt.[56]
8. Iemand die dacht dat het nog nacht was en voedsel tot zich nam terwijl de dageraad alreeds is aangebroken.
9. Iemand die dacht dat de zon al onder is gegaan en dus ontvastte terwijl het nog dag was.

Indien een menstruerende vrouw, of een vrouw die postnatale bloeding heeft ná het aanbreken van de dageraad rein wordt en nog vóór de *Dahwat-e-Kubraa* de intentie aanneemt om te vasten, dan is haar vasten niet geldig. De reden is omdat zij pas na de dageraad vrij was van een verhinderende factor (*Maani'*), namelijk menstruatie of postnatale bloeding.[57]

Indien een zieke persoon of een reiziger de intentie aanneemt om te vasten, dan is hun vasten wél geldig. Dit, omdat ziek zijn en op reis gaan geen verhinderende factoren zijn. Dit zijn slechts *Muraggisaat lil-Fitr* (zaken die vrijstelling verlenen zodat men die specifieke dagen niet direct hoeft te vasten).[58]

Indien iemand overleden is terwijl hij/zij nog wat vastendagen moest inhalen, dan dient de voogd (*Waliy*) van die persoon *Fidyah*[59] te geven namens de overledene. Dit dient te gebeuren wanneer de overledene dit in zijn testament heeft opgenomen (ook al mondeling heeft opgedragen) én geld heeft nagelaten. Indien de overledene dit niet heeft opgedragen of geen geld heeft nagelaten, dan is het niet noodzakelijk voor de voogd om dit te doen, maar slechts gewenst.

[55] *Men is Moqiem wanneer men van plan is om 15 dagen of meer ergens te verblijven.*
[56] *Zodra een kind de pubertijd bereikt, is het volgens de Islamitische Sharie'at volwassen.*
[57] *Wil men dat zijn/haar vasten geldig is, dan dient men vóór de dageraad al vrij te zijn van verhinderende factoren.*
[58] *Let op: men mag dus wel vasten; er is hier geen sprake van een verhinderende factor (Maani').*
[59] *Zie bladzijde 40 voor uitleg over Fidyah.*

Zaken die de vasten niet verbreken

In dit hoofdstuk zullen enkele zaken worden opgenoemd die de vasten niet verbreken, zonder erbij te vermelden of de zaak ongewenst is of niet, en of het toegestaan is of niet. De volgende zaken verbreken het vasten **niet**:

1. Het eten, drinken of geslachtsgemeenschap hebben terwijl men vergeten is dat men vastende is.

2. Het per ongeluk in de keel terechtkomen van een vlieg, rook of stof. Indien men met opzet rook inhaleert (terwijl men zich herinnert dat hij/zij vastende is), dan verbreekt de vasten wel.[60,61]

3. Het aanbrengen van *Surmah* (zwarte poeder welke men op de oogleden aanbrengt voor het reinigen van de ogen, ze gaan namelijk tranen), of het insmeren van het hoofd met olie, ook al proeft men de smaak van de *Surmah* en de olie tot in de keel. Sterker nog, het maakt ook niets uit wanneer de kleur van de *Surmah* terug te zien is in iemands speeksel, omdat de oogbuizen geen normale openingen / geldige toevoerwegen tot de holtes in het lichaam zijn.

4. Het speeksel/vocht doorslikken dat op de lippen terechtkomt doordat de persoon aan het spreken is, of slijm doorslikken dat opgerocheld is.

5. Het gebruiken van lippenbalsem op de lippen, zolang men dit niet in de keel krijgt.

6. Het ruiken en gebruiken van parfum.

7. Het smeren van olie op het lichaam en hoofd.[62]

8. Het terechtkomen van bloed, afkomstig van het tandvlees, tot de keel (maar niet verder naar binnen gaat richting de slokdarm).

9. Het direct uitspugen van voedsel dat zich in de mond bevindt, nadat men is gaan eten uit vergeetachtigheid dat men aan het vasten is.[63]

10. Het direct uitspugen van voedsel dat zich in de mond bevindt bij het aanbreken van de *Fadjr*, nadat men *Saharie* aan het nuttigen was (waar men aan was begonnen voordat de *Fadjr* aanbrak).

11. Het kauwen en met speeksel doorslikken van een voedselrestant dat zo klein is als een sesamzaadje (of nog kleiner). Indien men de smaak van dit voedselrestant in de keel proeft, dan is de vasten wel verbroken.

12. Het proeven van de smaak van meel in de keel wanneer men het meel aan het zeven is.

13. Het terechtkomen van water in het oor.[64]

---

[60] *Iemand steekt bijvoorbeeld wierook aan en snuift dan bewust de rook op, terwijl deze persoon zich ook herinnert vastende te zijn.*
[61] *Indien iemand in de lift staat terwijl anderen daarin aan het roken zijn, dan verbreekt de vasten van deze persoon niet zolang hij/zij de rook niet expres inhaleert, maar deze gewoon onbedoeld wordt ingeademd.*
[62] *Het druppelen van olie in de oren verbreekt het vasten wel.*
[63] *Slikt men het eten door, dan is de vasten verbroken.*
[64] *Dit houdt dus in dat men ook oorstaafjes mag gebruiken tijdens het vasten en verscheidene keren in de zelfde oor mag steken.*

14. Het doen van *Ghiebat* tijdens de vasten.[65]

15. Het kussen van de vrouw (door de man) zonder dat hij een zaadlozing krijgt.

16. Het krijgen van een zaadlozing wanneer een man naar het geslachtsdeel van zijn vrouw kijkt zonder het aan te raken (ook al bleef hij doorgaan met kijken en denken aan geslachtsgemeenschap).[66]

17. Het krijgen van een natte droom.

18. Het de hele dag in de staat van *Djanaabat* verkeren terwijl men geen *Ghusl* verricht. In dit geval is de vasten gewoon geldig, omdat het hebben van Ghusl geen vereiste is voor de vasten. Wel is het een vereiste voor vrouwen dat zij zich niet mogen bevinden in de periode van hun menstruatie of postnatale bloeding. Het is *Haraam* en een grote zonde om bewust geen *Ghusl* te verrichten terwijl de gebedstijden voorbijgaan. In *Hadieth Sharief* staat dat de engelen des Genades huizen waarin mensen zijn die *Djunub* zijn (en de *Ghusl* uitstellen) niet binnentreden.

19. Het naakt minnekozen, zolang een man zijn vrouw niet penetreert noch een zaadlozing krijgt. Wel vernietigt dit het schild dat de vasten is. De vasten is een schild voor de vastende en zal hem op de Dag des Oordeels beschermen tegen het Hellevuur indien er geen barsten in zit. Door slechts de uiterlijke regels na te leven en de essentie en innerlijke doelen na te laten, raakt dit schild vernietigd.

20. Het masturberen zonder dat er zaadlozing plaatsvindt. Wel is dit verboden.

21. Het verbreken van de intentie tijdens het vasten, of het voornemen hebben om de vasten te verbreken. Zolang er zich geen vastenverbrekende zaken voordoen blijft de vasten gewoon geldig. Het blijven behouden van de intentie is geen vereiste voor de geldigheid van de vasten. Wel is de intentie een vereiste wil men beginnen met de vasten.[67]

[65] *Het doen van Ghiebat is een grote en ernstige zonde. De essentie en spirituele voordelen van de vasten verliest men wel hierdoor. Men blijft niets overhouden van de vasten dan slechts honger en dorst. Wel blijft het natuurlijk verplicht om vastende te blijven. Men mag de vasten niet verbreken, de verplichting rust immers nog steeds op zijn/haar schouders.*

[66] *In deze situaties verbreekt de vasten niet, maar men heeft ook niet de essentie van de vasten kunnen verkrijgen.*

[67] بدائع الصنائع لملك العلماء الكاشاني رحمة الله تعالى عليه

Gewenste zaken voor de vastende

1. Het nuttigen van *Sa<u>h</u>oer* (*Sa<u>h</u>arie*), voedsel genuttigd in het laatste deel van de nacht.

De heilige Profeet Muhammad ﷺ heeft gezegd:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

"تَسَحَّرُوْا فَإِنَّ فِيْ السَّحُوْرِ[68] بَرَكَةً." أَخْرَجَهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَابْنُ مَاجَهْ وَالدَّارِمِيُّ وَغَيْرُهُمْ.

"Nuttigen jullie de Sahoer, want voorwaar, in de Sahoer is er Barakah (zegening)."

Overgeleverd door Sayyidunaa Anas bin Maalik ؓ en opgenomen door de Imaams Tirmidhi, Nasaa-i, Ibn Maadjah, Daarimi en anderen (Allah's genade zij met hen allen).

2. Het laat eten van *Sa<u>h</u>oer* (*Sa<u>h</u>arie*), natuurlijk wel nog vóórdat de ware dageraad aanbreekt.
3. Snel *Iftaar* doen (ontvasten), maar wel pas wanneer men zekerheid heeft dat de zon al volledig onder is gegaan.

Ongewenste zaken voor vastende

Een vuistregel hiervoor is dat alles wat de vasten in gevaar kan brengen ongewenst (*Makroeh*) is. Hier staan enkele zaken die ongewenst zijn voor een vastende:

1. Iets op de tong zetten om het te proeven (men moet het natuurlijk wel weer weghalen, dus niet opslikken want anders verbreekt de vasten).
2. Zonder noodzaak iets kauwen (zonder dit door te slikken natuurlijk, want anders verbreekt de vasten, ook moet dit voedsel niet van dien aard zijn dat er een grote kans bestaat dat dit in de keel terechtkomt). Een voorbeeld van iemand die wel een geldig excuus heeft om te kauwen, is een vrouw die haar baby wil laten eten en niemand anders kan vinden die het voedsel zou kunnen voorkauwen.
3. Kussen. Let op, als men de speeksel van de partner doorslikt dan verbreekt de vasten.
4. Vrijen zonder penetratie.
5. Speeksel opsparen in de mond om dit dan in een keer door te slikken.
6. Zaken waarvan men het sterke vermoeden heeft er verzwakt door te kunnen raken, zoals aderlaten en zwaar lichamelijk werk waardoor men zo verzwakt raakt dat men

---

[68] **فائدة لغوية**: في النهاية في غريب الحديث والأثر لابن الأثير رحمه الله تعالى: " السحور"، وهو بالفتح اسم ما يُتسحّر به من الطعام والشراب. وبالضم المصدر والفعل نفسه. وأكثر ما يُروى بالفتح. وقيل إن الصواب بالضم، لأنه بالفتح الطعام، والبركة والأجر والثواب في الفعل لا في الطعام.

niet meer kan vasten. Zulke mensen dienen een halve werkdag te werken, tenzij niet anders mogelijk is.

Zaken die niet ongewenst zijn voor de vastende

1. Het gebruiken van de *Miswaak* om de tanden mee te poetsen. Zo mag men ook zijn/haar tanden poetsen zonder dat het ongewenst is, zolang men maar geen tandpasta gebruikt.

2. Mond en neus spoelen met water buiten de *Wudu* en *Ghusl* om.

3. Een natte doek om zich heen slaan om zo koelte te verkrijgen.

Degenen die toestemming hebben om niet (direct) te vasten

1. Degene die op reis is. Het moet wel minimaal de afstand zijn van 98,7 kilometer. Als men in de loop van de dag begint met reizen, dan geldt dit reizen niet als een geldig excuus om deze dag niet te vasten. Men dient deze dag wel te vasten en vanaf de volgende dag (als men nog reizende is) mag men gebruik maken van deze verlichting. Begint men echter nog vóór het aanbreken van de ware dageraad met zijn/haar reis, dan mag men direct al gebruik maken van deze verlichtende regel en hoeft men deze dag niet te vasten. Wel moet men later (na de Ramadaan) deze dag inhalen.

2. Vrouwen die baby's melk geven en vrezen dat ze niet genoeg melk meer produceren als ze vasten.

3. Zwangere vrouwen die vrezen voor het welzijn van zichzelf of dat van het kind.

4. Zieken. Als een zieke grote waarschijnlijk heeft dat zijn ziekte zal toenemen, of dat zijn genezing zal worden uitgesteld indien hij vast.

5. Gezonde mensen die grote waarschijnlijk hebben dat ze ziek zullen worden als ze vasten.

Magdoem Muhammad Haashim Thathwiy ﷺ schrijft dat Imaam Badr-ud Dien al-`Ayniy ﷺ in zijn uitleg op *Hidaayah* heeft gezegd:

"Ziekte heeft zeven categorieën:

1. *licht, het is niet moeilijk om hiermee te vasten, maar het vasten is juist profijtelijk.*
2. *licht, het is niet moeilijk om hiermee te vasten, noch is het vasten profijtelijk tegen deze ziekte.*
3. *zwaar, de ziekte wordt niet erger door te vasten.*
4. *zwaar, de ziekte wordt erger door te vasten.*
5. *zwaar, de ziekte wordt niet erger door te vasten, maar er ontstaat wel een andere ziekte door te vasten.*
6. *zwaar, men heeft grote waarschijnlijkheid dat de ziekte door te vasten langer zal blijven.*
7. *men is gezond maar heeft grote waarschijnlijkheid dat men door te vasten ziek zal worden.*

De eerste twee categorieën heeft het voorschrift van iemand die gezond is geen schade ondervindt door te vasten; zij moeten allemaal dan ook vasten.
De derde categorie: hij mag zelf beslissen of hij wel of niet vast.
De vierde, vijfde en zesde categorieën hoeven niet te vasten, maar indien zij toch vasten is de vasten wel geldig.
De zevende categorie, namelijk een gezond persoon die grote waarschijnlijkheid heeft dat hij/zij ziek zal worden indien hij/zij vast, heeft hetzelfde voorschrift als de zieke persoon die grote waarschijnlijkheid heeft nog zieker te worden indien hij/zij vast."

Bron: Mazhar-ul Anwaar van Imaam Muhammad Haashim Thathwiy Sindhi ﷺ

6. Mensen die grote waarschijnlijkheid hebben dat ze zullen sterven indien ze verder vasten, zijn verplicht om hun vasten te verbreken.

7. Hoogbejaarden. Zij dienen de *Fidyah* te geven. Zie kopje over *Fidyah*.

8. Bedienden die grote waarschijnlijkheid hebben dat ze onverdraagbaar zwak zullen worden indien ze vasten, en ze ook geen vrij kunnen krijgen.

In *Mazhar-ul Anwaar* staat hierover:

"وذكر في النقاية: الأمة إذا خافت على نفسها في الصوم والطبخ والخبز وغسل الثياب، أفطرت وقضت، وكذا الرجل في كسب نفقة نفسه وأهله، كذا في جامع الفتاوى، وذلك في شرح الكنز لابن كمال باشا نقلا عن النقاية أيضا. والأمة التي تخدم إذا خافت الضعف جاز لها أن تفطر وتقضي، كذا في التبيين." مظهر الأنوار، صفحة ٤٠٥

Het is verboden te vasten voor iemand die grote waarschijnlijkheid (*Zann-e-Ghaalib*) heeft dat hij/zij door de honger of dorst zal sterven of dat zijn/haar verstand aangetast zal worden.

Fidyah (vrijkopen)

Iemand die zo oud is dat hij/zij niet meer kan vasten en ook niet meer de hoop heeft ooit zo sterk te worden dat hij/zij weer kan gaan vasten, is vrijgesteld van het vasten maar dient wel *Fidyah* te geven voor elke dag.

Ook iemand die chronisch ziek is en niet meer de hoop heeft ooit te kunnen vasten, is vrijgesteld van het vasten maar dient wel de *Fidyah* te geven voor elke gemiste dag.

Iemand die ziek is maar de hoop heeft later weer gezond te worden, is niet vrijgesteld van het vasten en dient deze later in te halen. *Fidyah* geven (afkopen) is dus niet van toepassing op hem/haar.

Als iemand gezond is en om een bepaalde reden niet vast, dan dient hij/zij deze alsnog in te halen. Dit kan hij/zij niet afkopen (*Fidyah*). Alleen zij die nooit meer kunnen vasten door hoge ouderdom of chronische ziekte kunnen dit afkopen door middel van *Fidyah*.

De Mudjaddid van de twaalfde eeuw, Magdoem Haashim Thathwiy ﵀ schrijft in zijn speciaal over het vasten gaande boek: '*Mazhar-ul Anwaar*':

"وَلَا يُجْزِيْهِ الْإِطْعَامُ إِذَا كَانَ يُرْجَى لَهُ الْقُدْرَةُ عَلَى الصِّيَامِ فِيْ الْمُسْتَقْبَلِ. وَإِنْ عَجَزَ عَنِ الصِّيَامِ وَيَئِسَ عَنِ الْقُدْرَةِ فِي الْمُسْتَقْبَلِ يُجْزِئُهُ أَنْ يُّطْعِمَ عَنْ كُلِّ يَوْمٍ نِّصْفَ صَاعٍ مِّنْ حِنْطَةٍ."

مظهر الأنوار للإمام محمد هاشم بن عبد الغفور الحارثي السندي الحنفي المتوفى سنة ١١٧٣ هـ

*"En het volstaat hem niet om voedsel (als Fidyah) te geven als de hoop nog bestaat dat hij in de toekomst weer in staat zal zijn om te kunnen vasten.
Maar indien men niet in staat is te vasten en geen hoop meer heeft om in de toekomst in staat te zijn om te kunnen vasten dan volstaat het hem/haar om voor elke dag een halve Saa' aan tarwe (als Fidyah) te geven."*

Mazhar-ul Anwaar

1 *Saa'* is gelijk aan 4.470 gram. Een halve *Saa'* is dus 2.235 gram. *Fidyah* bedraagt hetzelfde als *Sadaqat-ul Fitr*. Men kan **niet** namens een andere persoon vasten.

Op welke dagen is het niet toegestaan om te vasten

Het is niet toegestaan om op de volgende vijf dagen van het Islamitische jaar te vasten:

1. *'Ied al-Fitr* (1 Shawwaal).
2. *'Ied al-Adhaa* (10 Zul Hidj-djah).
3. *Ayyaam-ut Tashrieq* (11, 12 en 13 Zul Hidj-djah).

Tijdens en na de *Iftaar*

Het is gewenst om meteen te ontvasten wanneer de *Maghrib* met zekerheid is aangebroken. De *Maghrib* breekt aan wanneer de (ronding van de) zon helemaal is verdwenen achter de westelijke horizon.

Het is gewenst om eerst iets (lichts) te eten alvorens aan te vangen met het *Maghrib* gebed. Het is hierbij gewenst om eerst een oneven aantal dadels te eten en daarna een slokje water te nemen. Voordat men begint met eten dient men met veel ootmoed smeekbedes op te zeggen en na te hebben ontvast[69] zegt men een of meer van de volgende *Du'aa's* (smeekbedes):

اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْتُ وَعَلٰى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ، فَتَقَبَّلْ مِنِّيْ، إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ.

الطبراني وابن السني بهذا اللفظ، وأما غيرهم فبدون زيادة فتقبل مني الخ.

"O Allah, voor U alleen heb ik gevast, en met het door uw geschonken levensonderhoud heb ik ontvast; aanvaard het dan van mij, voorwaar, U bent het die de Alhorende en Alwetende is."

At-Tabaraani, Ibn Sunni

In sommige Fiqh-e-Hanafiy boeken staat er ook een andere versie van deze bovenstaande *Du'aa*. De volledige bewoording ervan is echter niet afkomstig uit de *Hadieth*, maar omdat de betekenis goed is mag men dus ook deze *Du'aa* opzeggen.[70]

---

[69] *Als men wil dan mag men deze Du'aa ook vóór het ontvasten opzeggen.*

[70] قال الملا علي القاري الهروي رحمه الله تعالى في مرقاة المفاتيح، كتاب الصوم، باب في مسائل متفرقة: "وأما ما اشتهر على الألسنة اللهم لك صمت وبك آمنت وعلى رزقك أفطرت فزيادة وبك آمنت لا أصل لها وإن كان معناها صحيحا وكذا زيادة وعليك توكلت ولصوم غد نويت بل النية باللسان من البدعة الحسنة." اهـ.

Deze luidt als volgt:

اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَعَلٰى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ، وَصَوْمَ الْغَدِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ نَوَيْتُ، فَاغْفِرْ لِيْ مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ.

"O Allah, voor U alleen heb ik gevast, en in U geloof ik, en in U alleen heb ik mijn vertrouwen gesteld, en met het door uw geschonken levensonderhoud heb ik ontvast; de intentie om de komende dag van de maand Ramadaan te vasten heb ik aangenomen; vergeeft U voor mij dan mijn voorgaande en komende zonden."

Fataawaa Hindiyyah, Tabyien-ul Haqaa-iq, Haashiyat at-Tahtaawiy, Madjma'ul Anhur

De onderstreepte woorden dienen alleen gezegd te worden door mensen die de volgende dag ook van plan zijn te vasten, dus zieken en reizigers bijvoorbeeld die niet van plan zijn de volgende dag te vasten slaan deze onderstreepte woorden over.

ذَهَبَ الظَّمَأُ، وَابْتَلَّتِ الْعُرُوْقُ، وَ ثَبَتَ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ. سنن أبي داود.

"De dorst is verdwenen, de aderen zijn bevochtigd en – als Allah het wil – is de beloning binnen."

Aboe Dawoed

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ أَعَانَنِيْ فَصُمْتُ وَرَزَقَنِيْ فَأَفْطَرْتُ. ابن السني.

"Alle lof komt Allah alleen toe, Hij Die mij in staat heeft gesteld waardoor ik heb kunnen vasten en mij heeft voorzien van levensonderhoud waardoor ik heb kunnen ontvasten."

Ibn Sunni

Na het ontvasten dient men zo snel mogelijk het *Maghrib* gebed te verrichten. Na het *Maghrib* gebed dient men zich niet helemaal vol te eten, maar men dient gematigd te eten. Men dient een normale maaltijd te nuttigen zoals men die altijd eet, zonder al dat extra's. Hou continu in gedachten wat het werkelijke doel van de vasten is (zie hoofdstuk: 'Inleiding').

Als men liever eerst de maaltijd wil nuttigen om dan pas het *Maghrib* gebed te verrichten, dan is dat ook toegestaan.

Enkele nieuwe vraagstukken

❖ *Verbreekt tandpasta de vasten?*

Nee, zolang dit of de smaak ervan maar niet wordt doorgeslikt. Maar omdat het doorgaans erg moeilijk is om dit te voorkomen, is het dus ongewenst om tijdens het vasten met tandpasta tanden te poetsen. Men kan enige tijd vóór het aanbreken van de dageraad en na zonsondergang en tussen deze twee tijdstippen genoeg tanden poetsen met tandpasta. Bovendien is het ook dan pas echt nodig want in die periode wordt er immers gegeten. Tijdens het vasten eet men niets waardoor het poetsen met tandpasta overdag ook niet echt noodzakelijk is. Wel is het een *Sunnat* om de *Miswaak* te blijven gebruiken, ook tijdens het vasten, maar geen enkel onderdeel ervan mag worden doorgeslikt.

❖ *Verbreekt het spuiten van insuline de vasten?*

Nee, dit verbreekt de vasten niet volgens de meerderheid der hedendaagse geleerden. Maar wanneer het zulk een soort insuline is waarbij het noodzakelijk is om direct wat te eten, omdat anders de suikerspiegel te laag wordt, dan is het niet toegestaan om tijdens het vasten dit te gebruiken, immers men zou zichzelf hierdoor in levensgevaar brengen.

❖ Inentingen verbreken de vasten ook niet volgens de meerderheid der hedendaagse geleerden.

❖ Wanneer het echter gaat om een prik die voedend is, dan verbreekt de vasten wel. Maar ook dit is een nieuw vraagstuk waarover er nog geen consensus bestaat en waarover de meningen uiteen lopen. De voorzichtigste uitspraak is dan ook welke we hierin volgen.

❖ *Verbreekt bloed laten prikken de vasten?*

Nee.

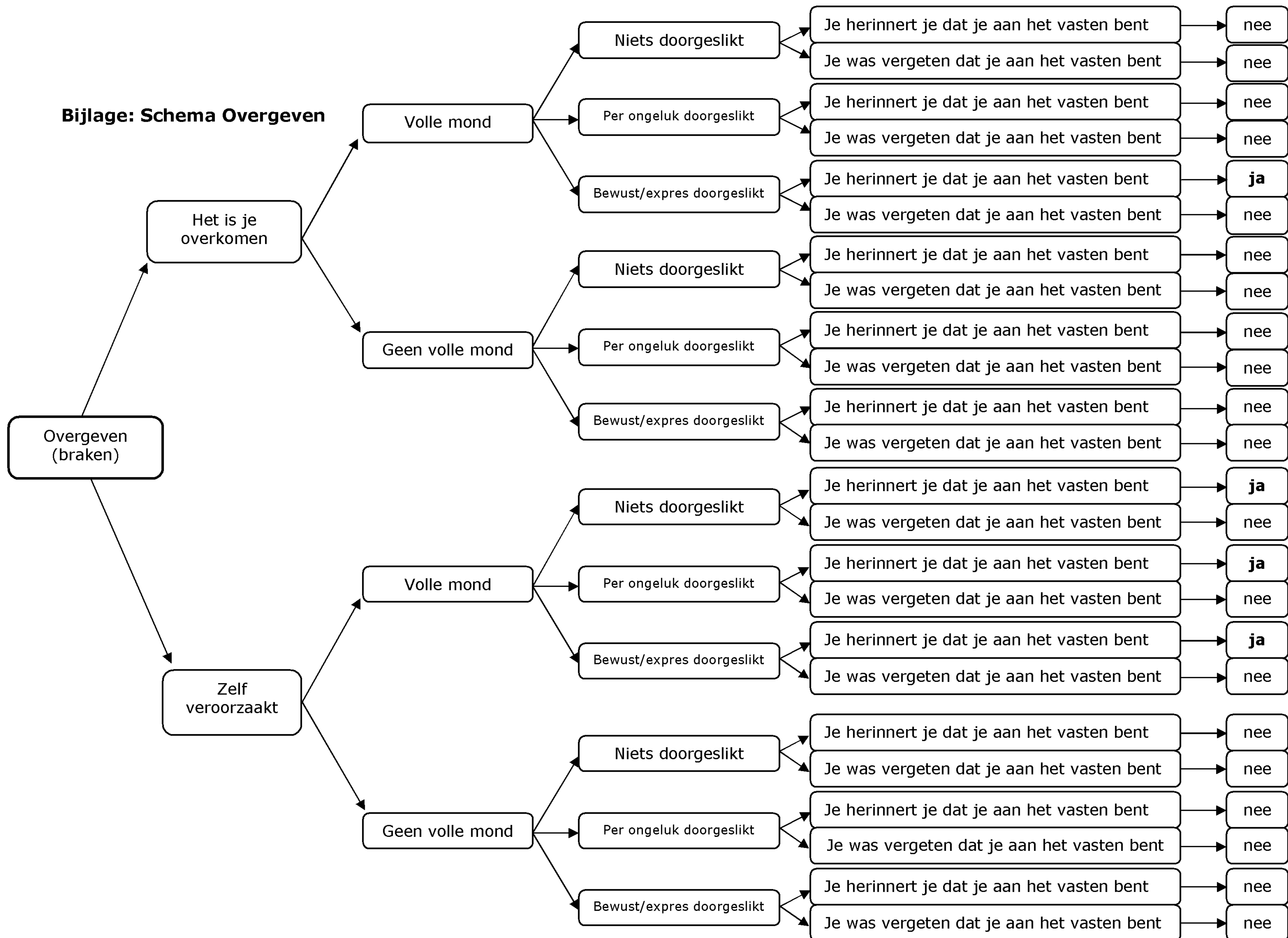
❖ *Verbreekt het gebruiken van inhalers (inhalatoren) zoals Ventolin de vasten?*

Ja, er gaat immers vaste substantie een holte (*Djawf*) van het lichaam binnen.

❖ Men dient ook neusdruppels en oordruppels te vermijden, want indien er een druppel de holte binnenkomt, dan maakt dit de vasten ongeldig. Oogdruppels mogen wel, omdat de oogbuis niet als een geldig toevoerkanaal naar een lichaamsholte wordt beschouwd. Wanneer men echter water in het oor druppelt, dan verbreekt volgens de juiste uitspraak de vasten niet hierdoor.

Bijlage: Schema Overgeven

تم هذا الكتاب

والحمد لله رب العالمين

وصلى الله تعالى وسلم وبارك

على سيدنا ومولانا محمد وآله وصحبه أجمعين

Vasten in de heilige maand Ramadaan is een van de vijf fundamenten van de Islaam. Vanaf de dageraad tot zonsondergang laat de Moslim alles wat hij begeert aan fysieke en mentale zaken achter zich, om met volle toewijding het hart te vervullen met de gedachtenis aan Allah de Verhevene.

Dit boek legt de voorschriften van de vasten op een beknopte manier uit, gebaseerd op de Hanafi Mazhab.

ISBN 978-90-8639-014-4
NUR 717
9 789086 390144

www.stion.nl | info@stion.nl